

บทที่ 4

กระบวนการจัดการความขัดแย้งและผลลัพธ์ที่ได้รับ

ผลการศึกษาในบทนี้จะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

1. การจัดการความขัดแย้งโดยการทำเรื่อง
2. การจัดการความขัดแย้งโดยชุมชน
3. ผลกระทบความขัดแย้งระหว่างการทำเรื่องกับประชาชน

การจัดการความขัดแย้งโดยการทำเรื่อง

การทำเรื่องได้มีกระบวนการเวนคืนที่ดินเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2510 ให้การทำเรื่องแห่งประเทศไทย ดำรวจร่างวัดและทำแผนที่ เพื่อกำหนดเขตที่ดินที่บริเวณที่เวนคืนเพื่อสร้างทางเรือแห่งใหม่ของประเทศ โดยได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในปี พ.ศ.2511 และ พ.ศ.2516 คลอบคลุมพื้นที่บริเวณเขาแหลมฉบังถึงปากคลองบางละมุง ต่อมาปี พ.ศ.2521 จึงได้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ปี พ.ศ.2521 โดยการทำเรื่อง เป็นผู้รับผิดชอบ มีผู้อำนวยการทำเรื่อง เป็นเจ้าหน้าที่เวนคืน ซึ่งทางการทำเรื่องได้จ่ายค่าทดแทนให้กับราษฎร ตามที่คณะกรรมการเวนคืนแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด ตามหลักเกณฑ์ของทางราชการในขณะนั้น ราษฎรส่วนใหญ่เห็นแก่ความเจริญของประเทศในภาพรวม ยินยอมตกลงรับค่าทดแทนไปแล้ว 1,491 ราย

ราษฎรส่วนที่เหลือบริเวณหมู่บ้านแหลมฉบังคงเหลืออยู่ 235 ราย เป็นกลุ่มที่มีเอกสารสิทธิ 133 ราย ยังไม่ได้รับค่าทดแทน 85 ราย เป็นพวกที่บุกรุกพื้นที่สาธารณะ จำนวน 105 ราย ราษฎรกลุ่มนี้ไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่บริเวณชุมชนแหลมฉบัง

เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ.2533 การทำเรื่องได้มีการประชุมพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอของผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี 2 เรื่อง ได้แก่ 1.การเปรียบเทียบการย้ายอยู่เรือกับการอพยพราษฎร และ 2.การวางเงินค่าทดแทนให้ทางจังหวัดชลบุรีได้ทราบด้วย การทำเรื่องได้พิจารณา และได้ส่งหนังสือให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดดังนี้

1. การเปรียบเทียบการย้ายอยู่เรือกับการอพยพราษฎร

1.1 ด้านการเมือง รัฐบาลสมัยฯ พณฯ เอกเปรม ตินสุลนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีนโยบายแน่วแน่ที่จะพัฒนาชายฝั่งทะเลแหลมฉบังให้เป็นเขตท่าเรือและเขตอุตสาหกรรม และได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 35 พ.ศ.2530 แล้ว ในส่วนที่เป็นเขตท่าเรือ(ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า) ได้รวมถึงหมู่บ้านแหลมฉบังทั้งหมดด้วย(แนวเขตตามพ.ร.บ.เวนคืนฯ พ.ศ.2521)

1.2 ด้านการปกครอง การท่าเรือในฐานะที่รัฐบาลมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการโครงการท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของชาวบ้านที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตผังแม่บทเป็นอย่างดี แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลประโยชน์ของประเทศแล้ว เห็นว่าจำเป็นต้องจัดเตรียมพื้นที่ต่อเนื่องเอาไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเห็นว่าการที่รัฐบาลได้วางแผนแม่บทไว้ล่วงหน้าเป็นความถูกต้องเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเมืองใหม่

1.3 ด้านเศรษฐกิจ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ท่าเรือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง แต่เนื่องจากการลงทุนก่อสร้างท่าเรือนั้นต้องใช้เงินจำนวนมาก รัฐบาลไม่สามารถลงทุนเต็มตามโครงการในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องแบ่งการลงทุนก่อสร้างเป็นระยะและขณะเดียวกันจำเป็นต้องเตรียมพื้นที่ไว้ให้เพียงพอสำหรับการขยายขนาด หมู่บ้านแหลมฉบังควรอพยพราษฎรออกไปตามพระราชบัญญัติเวนคืน

1.4 ด้านสังคม หมู่บ้านแหลมฉบังเป็นหมู่บ้านเก่า ย่อมมีความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ การที่จะอพยพออกไปไม่ใช่เรื่องง่าย แต่เมื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ควรที่จะทำความเข้าใจกับราษฎรกลุ่มนี้ให้ยอมเสียสละอพยพออกไปจากถิ่นที่อยู่เดิม

กลุ่มที่มีอาชีพประมงและเกี่ยวเนื่องจำนวน 251 ราย ได้เข้าชื่อร้องขอรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม (นายนิคม แส่นเจริญ) ในสมัยนั้นเพื่อขอให้จัดที่ทำกินบริเวณชายทะเล ซึ่งจังหวัดชลบุรี ร่วมกับการท่าเรือ ได้จัดพื้นที่สาธารณะบริเวณปากคลองบางละมุง โดยใช้งบประมาณจำนวน 80 ล้านบาท เป็นค่าก่อสร้างท่าเทียบเรือประมงพร้อมสาธารณูปโภค และเงินช่วยค่าเรือถอนขนย้าย ปัจจุบันได้ก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัย ดังจะเห็นว่า การท่าเรือฯ ไม่ได้ใช้อำนาจกฎหมายที่จะเข้าไปกดดัน แต่ได้ให้ความช่วยเหลือตามที่ราษฎรร้องขอมาเท่าที่สามารถจะให้ได้โดยตลอด แต่ราษฎรที่เข้าชื่อไว้ดังกล่าวกลับไม่ยินยอมย้ายออกไปในที่จัดสรรโดยมีชื่อเรียกร้องขึ้นมาใหม่จะขอไปอยู่ที่ริมทะเลเชิงเขาแหลมฉบังด้านทิศเหนือ ซึ่งการทำเรือฯ ได้ตรวจสอบแล้วพบว่าพื้นที่ไม่เพียงพอรองรับราษฎรได้ทั้งหมด ส่วนการขอเพิ่มค่าเรือถอนในแต่ละรายตามความเหมาะสม จะเห็นว่าการเรียกร้องดังกล่าวไม่มีที่สิ้นสุด เสมือนเป็นการเรียกร้องเพื่อถ่วงเวลา ทำให้รัฐต้องสูญเสียเงินงบประมาณที่ได้ดำเนินการไปแล้วดังกล่าว ซึ่งความต้องการที่แท้จริงคือ ไม่ยินยอมออกจากพื้นที่ ประการสำคัญราษฎรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ประกอบกิจการร้าน

อาหารและมีรายได้จากการขายอาหารเกรงว่าหากย้ายออกไปจะขาดรายได้ จึงสร้างกระแสการต่อต้านอย่างรุนแรง (เอกสารการดำเนินงานเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง หน้า 1-8)

เมื่อเกิดความขัดแย้งกับชาวบ้านแหลมฉบังเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินแล้ว การท่าเรือได้พยายามยุติความขัดแย้งโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในบทนี้จะนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความขัดแย้งและผลลัพธ์ที่ได้รับ โดยแบ่งออกเป็น 1.การจัดการความขัดแย้งโดยการท่าเรือ 2.การจัดการความขัดแย้งโดยชุมชน 3.ผลกระทบของความขัดแย้ง

1. การสร้างวาทกรรมของการท่าเรือ ฯ

เมื่อความขัดแย้งจากการเวนคืนที่ดินซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของท่าเรือแห่งประเทศไทยเกิดขึ้น ทางท่าเรือ ฯ ได้ใช้วาทกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อยุติความขัดแย้งดังนี้

1.1 การให้ข้อมูลเฉพาะส่วนที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา(Safe Issue)

ทางท่าเรือพยายามทำการประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นว่าการเวนคืนที่ดินก็เพื่อความต้องการพื้นที่ดังกล่าวมาสร้างท่าเทียบเรืออันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม แต่ในข้อเท็จจริงการท่าเรือกลับละเลยที่จะให้ข้อมูลซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกับชาวบ้านแหลมฉบัง ในที่นี้จะยกกรณีศึกษา การประชาสัมพันธ์เพื่อเวนคืนที่ดิน โดยอ้างประโยชน์ของประเทศชาติแต่ปกปิดเรื่องการมาลงทุนของต่างชาติในที่เวนคืนของหมู่บ้านแหลมฉบัง

ท่ามกลางกระแสการสร้างวาทกรรมว่าเวนคืนที่ดินเพื่อมาสร้างท่าเทียบเรือของการนิคมก็ปรากฏว่าพ.ศ. 2535 ได้มีนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาสำรวจพื้นที่ เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการซื้อที่ดินในเขตหมู่บ้านแหลมฉบังรวมทั้งปัญหาที่ชาวบ้านไม่ยอมอพยพออกจากพื้นที่อพยพคนในพื้นที่ให้ออกจากพื้นที่ที่ต้องการได้ เมื่อได้ส่งคนลงภาคสนามแล้วนักลงทุนญี่ปุ่นก็ได้ตระหนักว่า คนในหมู่บ้านแหลมฉบังมีความรักใคร่ สามัคคี กลมเกลียวกัน จึงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการต่อต้านการอพยพคนในชุมชนออกจากพื้นที่ดังกล่าว

ดังนั้นนักลงทุนชาวญี่ปุ่นจึงได้เปลี่ยนความคิดที่จะซื้อที่ดินในเขตแหลมฉบัง ต่อมาได้มีนักลงทุนจากชาติต่าง ๆ เช่นนักลงทุนจากประเทศอังกฤษและ อเมริกา ก็ได้เข้ามาสำรวจพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการประกอบกิจการแต่การกระทำดังกล่าวได้สร้างสร้างความไม่พอใจกับชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นเมื่อนักลงทุนต่างชาติเข้ามาพูดคุยกับชาวบ้าน ชาวบ้านจึงไม่ยอมพูดคุยด้วยและยืนยันหนักแน่นว่าจะไม่ยอมย้ายออกจากแหลมฉบัง ดังนั้นนักลงทุนเหล่านี้จึงไม่สามารถเข้ามาลงทุนได้ (ชะลอม บุตรน้ำเพชร, 2545)

กรณีสุดท้ายได้แก่กรณีของบริษัท Seat Boat บริษัท Seat Boat เป็นบริษัทประกอบกิจการอู่ต่อเรือในบริเวณพื้นที่แหลมฉบังที่อยู่ติดกับพื้นที่ของชาวบ้านในหมู่บ้าน บริษัทดังกล่าวมี

นักลงทุนชาวไทยร่วมกันกับต่างชาติและพยายามขยายพื้นที่ในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม เข้ามาในเขตพื้นที่ดังกล่าวเพื่อที่จะขยายพื้นที่ในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2540 ทางบริษัทได้ส่งกลุ่มบุคคลเพื่อเข้ามาสำรวจพื้นที่และศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างกิจการอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อรองรับความเจริญของการคมนาคมขนส่งทางเรือ เมื่อเข้าไปสำรวจพื้นที่บริเวณวัดแหลมฉบังเห็นว่าเป็นพื้นที่ ๆ เหมาะสมกับการขยายกิจการทางด้านชายหาดติดกับทะเล ซึ่งเหมาะสมกับการขยายกิจการมาก

เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ผืนเดียวกันกับของบริษัทที่มีอยู่เดิมและเป็นที่ที่ไม่มีโขดหินมาก จึงไม่จำเป็นต้องระเบิดหิน เหมือนเมื่อครั้งประกอบกิจการของบริษัทครั้งแรกในพื้นที่เดิม ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง

กล่าวคือในการระเบิดหินแต่ละครั้งนั้นใช้เงินในการระเบิดหินครั้งละประมาณ 1-2 แสนบาทต่อครั้งต่อก่อน แต่พื้นที่บริเวณวัดและชุมชนแหลมฉบังนั้นไม่ต้องการลงทุนมากนัก เพราะพื้นที่ดังกล่าวไม่มีโขดหินขนาดใหญ่ อีกทั้งยังไม่ต้องมีการลงทุนเพื่อซื้อเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในการสร้างอุตสาหกรรม เนื่องจากจะนำพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่พักเรือเพื่อส่งรอกซ่อมหรือพักเรือเพื่อรอการขนส่งในครั้งต่อไป

เมื่อบริษัทมีความต้องการพื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างมาก ทางบริษัททำโดย นายไพบูรณ์ เบญจฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เข้ามาในหมู่บ้านเพื่อที่จะสอบถามว่าคนในหมู่บ้าน จะย้ายออกจากพื้นที่เมื่อใด เพราะทางการท่าเรือได้ให้ทางบริษัทเข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อขยายกิจการแล้ว ถ้าทางชาวบ้านย้ายออกเมื่อใดก็จะเข้ามาประกอบกิจการทันที (จำนงค์ วงศ์สว่าง, 2545)

ชาวบ้านแหลมฉบังได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ในการขยายกิจการของบริษัท Seat Boat โดยการติดตามกิจกรรมที่บริษัทได้ดำเนินการได้แก่ มีการส่งกล้องดูสถานที่ สำรวจแก่งหินต่าง ๆ รวมทั้งวัดระยะทางในเขตพื้นที่บริเวณวัดแหลมฉบัง มีจำนวน 43 ไร่ 1 งาน ดังนั้นชาวบ้านจึงไม่พอใจที่กลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาในพื้นที่อย่างยิ่ง เมื่อกลุ่มผู้สำรวจที่ออกจากหมู่บ้านแล้ว ทางชาวบ้านก็จะมาปรึกษากันบริเวณศาลาวัดว่าทางการท่าเรือจะต้องมีการรวมกลุ่มกับนักลงทุนต่างชาติเพื่อเข้ามาประกอบกิจการของนักลงทุน มิได้เอาพื้นที่ดังกล่าวไปสร้างท่าเทียบเรือจริงตามที่ประชาสัมพันธุ์

นอกจากนี้ยังปรากฏจากของชาวบ้านที่ได้วิเคราะห์ว่าการท่าเรือจะเอาพื้นที่เวนคืนไปใช้ประโยชน์ในรูปของโรงแรม สโมสร และสถานที่เพื่อความรื่นรมย์ที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเป็นดังข้อความที่ว่า “พวกเราชาวแหลมฉบังได้รับเกียรติได้รับพระราชทานโลเป็นหมู่บ้านเกษตรประมงดีเด่น แต่บัดนี้หมู่บ้านเกษตรการประมงดีเด่นกำลังถูกทำลายไป เพื่อสร้างโรงแรม

หรือวิธีสธอห์สำหรับคนร่ำรวย หรือชาวต่างประเทศที่เข้ามาลงทุน”(ทองใบ ทองเปาว์, 2537, หน้า 18)

การให้ข้อมูลของการทำเรือโดยไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ของชาวบ้าน แต่พยายามที่จะประชาสัมพันธ์ว่าจะนำพื้นที่นั้นมาสร้างท่าเรือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ดังนั้นเมื่อชาวบ้านเห็นว่ามีนักลงทุนหลายรายเข้ามาสำรวจพื้นที่เพื่อประกอบกิจการ จึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังมีทัศนคติในแง่ลบกับการทำเรือ ดังนั้นการสร้างวาทกรรมของการทำเรือในรูปแบบนี้จึงไม่ประสบผลเท่าที่ควร แต่กลับสร้างความขัดแย้งขึ้น

1.2 การว่าจ้างสื่อมวลชนทำการประชาสัมพันธ์

ทางการทำเรือได้จ้างหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มาถ่ายรูปแบบบริเวณหมู่บ้านแหลมฉบัง เพื่อประชาสัมพันธ์นักข่าวได้เลือกถ่ายรูปแบบเฉพาะเพิงร้าง หรือบ้านที่ไม่มีผู้อยู่อาศัย และทางหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้นำรูปดังกล่าวมาลงมาตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ โดยระบุได้ข่าวว่าพื้นที่บริเวณหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นพื้นที่รกร้าง ว่างเปล่ามีผู้อยู่อาศัยอยู่เป็นจำนวนไม่มากนัก พื้นที่บริเวณหมู่บ้านนั้นติดกับป่ากร้าง ไม่มีเจ้าของ การที่คนในหมู่บ้านที่มีจำนวนน้อยและไม่ยอมออกจากพื้นที่เป็นสิ่งที่ไม่สมควร คนในหมู่บ้านควรที่จะย้ายออกไป เพื่อแสดงความเสียสละแก่ส่วนรวมให้กับประเทศชาติ คนในหมู่บ้านควรจะยกกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับการทำเรือ เพื่อสร้างท่าเทียบเรือพาณิชย์

จากการออกข่าวดังกล่าวทำให้คนในหมู่บ้านไปรวมตัวกันเพื่อแก้ไขข่าวที่ออกไปว่าไม่เป็นความจริง ชาวบ้านในซึ่งนำโดยนายวิเชียร เลียบทวี ได้ไปปรึกษากับนายทองใบ ทองเปาว์ ทนายความแม่โขง เกี่ยวกับการลงข่าวของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ดังกล่าว นายทองใบ ทองเปาว์จึงเสนอแนะให้ชาวบ้านไปร้องเรียนกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์โดยตรง ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงร้องเรียนที่สำนักงานใหญ่ของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หลังจากที่หนังสือพิมพ์จึงได้ส่งนักข่าวลงมาทำข่าวอีกครั้งหนึ่ง

ผลปรากฏว่าข่าวที่ออกมาใหม่นำเสนอว่าบริเวณพื้นที่ในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นมีผู้อยู่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีเนื้อที่จำนวนประมาณ 400 ไร่ มีผู้คนอาศัยทั้งหมดประมาณ 300 กว่าหลังคาเรือน วิถีชีวิตต่าง ๆ ของคนในหมู่บ้านมีความคลุกคลีผูกพันกับทะเล ชาวบ้านแทบทุกหลังคาเรือนมาอาชีพประมงเป็นส่วนใหญ่ เรือประมงของคนในชุมชนมีไม่ต่ำกว่า 100 ลำแต่ละลำมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1 แสนบาท ชาวบ้านดำรงชีวิตอยู่ด้วยการทำประมง มีประวัติความเป็นมาของการตั้งชุมชนแหลมฉบังมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย และมีหลักฐานในการตั้งรกรากโดยอาศัยพระอุโบสถหลังเก่า ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 การเสนอข่าวต่าง ๆ ก็เพื่อให้สื่อมวลชนทราบถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

กล่าวโดยสรุปแล้วการสร้างวาทกรรมของการทำเรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แต่กลับสร้างความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับชาวบ้านแหลมฉบังมากขึ้น เนื่องจากวาทกรรมที่สร้างขึ้นไม่ได้มีฐานมาจากสภาพความเป็นจริงในหมู่บ้านแหลมฉบัง

2. การใช้กลไกของรัฐด้านการปราบปราม (repressive state apparatus)

2.1 ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและกำลังตำรวจ

การทำเรือได้ใช้กลไกของรัฐด้านการปราบปรามเช่น ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาข่มขู่ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง โดยทางการทำเรือได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ของการทำเรือเข้ามาทำการพุดจาเสียดสีว่า ชาวบ้านแหลมฉบังเป็นกลุ่มที่เห็นแก่ตัวและไม่คำนึงถึงประโยชน์ของบ้านเมืองนอกจากนี้การทำเรือยังได้ใช้ กำลังตำรวจ เข้ารื้อถอนสิ่งก่อสร้างของชาวบ้านที่มีการต่อเติมบ้านเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และได้ใช้กำลังตำรวจจับกุม ช่างก่อสร้าง ผู้ควบคุมงาน มาที่สถานนีตำรวจโดยแจ้งข้อกล่าวหาว่าบุกรุกพื้นที่ของการทำเรือ

กรณีตัวอย่างการใช้อำนาจของรัฐได้แก่กรณีที่ทางการทำเรือให้ฝ่ายปกครองเข้ามาจัดการปัญหาของชาวบ้านที่ไม่ยอมย้ายออกครั้งแรก การทำเรือได้รับการสนับสนุนจากนายสืบ รอดประเสริฐ ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีในปี พ.ศ. 2529 เข้ามาในชุมชนเพื่อที่จะแก้ปัญหา ระหว่างการทำเรือกับคนในหมู่บ้าน ในการเข้ามาในหมู่บ้านของนายสืบ รอดประเสริฐในครั้งนั้นได้นำคณะผู้ติดตามจากทางราชการประมาณสิบกว่าคนเข้ามาด้วย โดย ทางการทำเรือมิได้เข้าร่วมในการพุดคุยกับชาวบ้านในครั้งนี้ ทางด้านนายสืบ รอดประเสริฐ นั้นได้นำชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังมาพุดคุยกับทางราชการ

ทางชาวบ้านได้มาร่วมตัวกันกันที่วัดแหลมฉบังเพื่อฟังความคิดเห็นจากทางราชการ โดยหวังว่าทางราชการจะมาช่วยแนะแนวทางเพื่อให้ชาวบ้านแหลมฉบังสามารถอยู่ในพื้นที่ได้เหมือนเดิม

เมื่อนายสืบ รอดประเสริฐได้มาที่ศาลาวัดแหลมฉบัง พร้อมกับคณะกรรมการกำหนดเงินช่วยเหลือค่ารื้อถอนสำหรับราษฎร นายสืบ รอดประเสริฐนั้นพยายามที่จะโน้มน้าวจิตใจให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังย้ายออกจากพื้นที่ โดยเอาเรื่องของกฎหมายมาอ้างว่า ถ้าอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวต่อไปทางตำรวจจะต้องมารื้อถอนอาคารบ้านเรือน เนื่องมาจากกฎหมายเวนคืนนั้นออกเพื่อให้สร้างท่าเทียบเรือพาณิชย์ ของการทำเรือ ทางการทำเรือจะทำสิ่งใดก็ได้เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นสิทธิอำนาจของการทำเรือ ชาวบ้านผู้ที่อาศัยอยู่เป็นผู้บุกรุก สมควรที่จะอพยพบ้านเรือนไปอยู่บริเวณปากคลองบางละมุงและบ้านห้างขโมย ตามที่ทางราชการได้จัดหาให้ในการ

อพยพดังกล่าวทางคณะกรรมการกำหนดเงินช่วยเหลือให้กับชาวบ้านโดยแจกแจงราคาประเมินให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน

การเจรจาระหว่างชาวบ้านแหลมฉบังกับฝ่ายปกครองไม่ประสบผลสำเร็จเมื่อนายสืบ รอดประเสริฐพูดข่มขู่ว่า “ทางตำรวจจะรื้อถอนอาคารบ้านเรือนของชาวบ้าน ถ้าใครยังไม่ย้ายออก” คำพูดดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้กับชาวบ้านแหลมฉบังมาก เนื่องจากเห็นว่าบุคคลในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ควรใช้อำนาจมาข่มขู่ชาวบ้านเช่นนี้

ต่อมาในปี 2537 นายกนก ยศสารวรรณ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ได้เข้ามาสะสมปัญหาระหว่างการท่าเรือกับชาวบ้านในหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง นายกนก ยศสารวรรณ นั้นได้รู้จักกับนาวาโทกาญจน์ ดันติเวชกุล ซึ่งขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการการท่าเรือ ทางนาวาโทกาญจน์ได้มีการเจรจาปัญหาระหว่างการท่าเรือกับชาวบ้านในหมู่บ้าน และผู้ว่าราชการจังหวัดจึงได้มีการแถลงข่าวเพื่อให้ชาวบ้านและสื่อมวลชนต่าง ๆ รับรู้ข่าวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่ เพราะไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว

ตัวอย่างเช่นทางผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีการแถลงข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2537 “ คนในหมู่บ้านเห็นแก่ตัว ไม่มีความเสียสละเห็นแก่ความสุขสบายของตน ไม่มองประโยชน์ที่จะได้รับ ประโยชน์ของประเทศชาติ เป็นกลุ่มบุคคลที่ถ่วงความเจริญของชาติ ” ขาวดังกล่าวทำให้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังเกิดความไม่พอใจ เนื่องจากเห็นว่าทางราชการควรมาช่วยเหลือประชาชนมากกว่า มิใช่มาประณามคนในปกครองของตนเอง ทางผู้ว่าราชการจังหวัดควรให้ข้อเสนอแนะที่ดีต่อชาวบ้าน เนื่องจากทางราชการเป็นกลุ่มผู้มีอำนาจ มีความรู้ความสามารถ ควรจะช่วยเหลือประชาชน

นายกนก ยศสารวรรณ เมื่อมีการแถลงข่าวไปแล้ว ภายหลังก็ได้ส่งคณะกรรมการกำหนดเงินช่วยเหลือคำรื้อถอน ได้นำหลักเกณฑ์การจ่ายเงินคำรื้อถอนของกรมโยธาฯ มาบอกข้อมูลทางด้านการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ กับชาวบ้านที่ต้องการจะย้ายออกจากพื้นที่ โดยให้ชาวบ้านที่ต้องการจะย้ายออกนั้นมาลงชื่อกับทางราชการ แต่ปรากฏว่าทางชาวบ้านนั้นไม่มีใครเลยที่จะออกมารับฟังข้อมูลและมาลงชื่อกับทางราชการเลย ทางชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันที่บริเวณศาลาวัดแหลมฉบัง เพื่อถามไถ่ว่ามีผู้ใดที่ต้องการที่จะย้ายออกจากพื้นที่หรือไม่ ทางชาวบ้านได้ร่วมมือกันที่จะไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่

ควบคู่กับการใช้กำลังของตำรวจในการข่มขู่ชาวบ้านเพื่อให้ออกจากพื้นที่นั้นการทำเรือก็ได้ส่งบุคคลากรของการท่าเรือลงไปหมู่บ้าน เพื่อที่จะโน้มน้าวให้กลุ่มชาวบ้านยินยอมยก

กรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับการทำเรือ หลังจากที่ทำเรือได้ใช้การข่มขู่และใช้กำลังทางตำรวจจับกุมผู้ฝ่าฝืนในการก่อสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ ชาวบ้านบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้อาวุโสและกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาน้อย มีความเกรงกลัวอำนาจรัฐเป็นอย่างมาก จึงได้ยินยอมยกกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนให้กับการทำเรือ

วิธีการในการโน้มน้าวจิตใจของการทำเรือต่อชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นได้ใช้การพูดคุยกับชาวบ้านในบ้านแต่ละหลัง และมีการอ้างถึงถึงบ้านข้างเคียงว่า ได้มีการยกกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับการทำเรือแล้ว รวมทั้งกล่าวถึงอำนาจทางกฎหมายของการทำเรือที่มีอยู่ในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ชาวบ้านบางส่วนยินยอมยกที่ดินให้กับการทำเรือ

ชาวบ้านบางส่วนที่ยินยอมยกกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับการทำเรือแล้วนั้น ในวันรุ่งขึ้นทางการทำเรือได้มีการนำป้ายประกาศมาติดไว้ที่บริเวณหน้าบ้าน ว่าผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านหลังดังกล่าวจะต้องย้ายออกภายใน 7 วัน มิฉะนั้นจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในข้อหาบุกรุกพื้นที่ของการทำเรือ ชาวบ้านเห็นว่าการทำเรือกระทำการเกินสมควร ไม่มีการผ่อนปรนให้กับคนในชุมชนบ้าง

ส่วนชาวบ้านที่ยอมยกพื้นที่ให้ในครั้งแรกนั้น แต่ต่อมาบางคนไม่ยอมย้ายออกเนื่องจากอ้างว่าทางการทำเรือให้ข้อมูลไม่จริงดังนั้น การทำเรือจึงใช้กำลังทางตำรวจมาจับชาวบ้านคนที่ยกพื้นที่ให้กับการทำเรือแล้วยังไม่ยอมย้ายออก ทงตำรวจได้นำกำลังมาจับกุมคนในหมู่บ้านมาไว้ที่สถานีตำรวจแล้วได้ส่งคนไปทำการรื้อถอนบ้านเรือนของชาวบ้านเพื่อไม่ให้ชาวบ้านกลับมาอาศัยบ้านเรือนดังกล่าวในพื้นที่แหลมฉบังได้อีก ทำให้คนชุมชนเห็นการกระทำของตำรวจดังกล่าวจึงรู้สึกว่าการราชการไม่เห็นแก่มนุษยธรรมบ้าง ทำให้ชาวบ้านรวมตัวกันให้เพิ่มความเข้มแข็งในชุมชนและมีการพูดคุยปรึกษาว่าทางชาวบ้านควรจะทำอย่างไร ในการปรึกษาหารือของชาวบ้านได้ทำการปรึกษาหารือกันที่วัดแหลมฉบังเพื่อต่อต้านการกระทำของตำรวจและการทำเรือ (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

2.2 การใช้สิทธิพลท้องถิ่น

นอกจากนี้การทำเรือยังมีการให้สิทธิพลท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุน ในพื้นที่แหลมฉบังนั้นการเวนคืนที่ดินด้วย เช่น บริเวณพื้นที่บนภูเขาแหลมฉบังได้มีนักลงทุนและผู้มีอันจะกินจากต่างถิ่นเข้ามาซื้อที่ดินบริเวณภูเขาแหลมฉบัง เพื่อใช้เป็นที่อยู่ส่วนบุคคล พื้นที่บริเวณเขาแหลมฉบังนั้นแต่เดิมเป็นพื้นที่สาธารณะ คนในหมู่บ้านสามารถเข้าไปทำประโยชน์ได้ เช่น การตัดไม้บนภูเขาเพื่อใช้ทำฟืน และการหาของป่า เป็นต้น

แต่ทางการทำเรือได้มีการออกโฉนดเพื่อขายที่ดินบริเวณภูเขาแหลมฉบังให้แก่ นักลงทุนและผู้มีอันจะกินเพื่อสร้างที่พักอาศัยตากอากาศมีโฉนดจับจองอย่างถูกต้อง และออก

อย่างเป็นทางการอีกทั้งยังมีการสร้างถนนลาดยางขึ้นไปบนภูเขาเพื่อให้การคมนาคมสะดวกสบาย

บริเวณทางขึ้นภูเขาแหลมฉบบังนั้น จะมีผู้เฝ้ามิให้ผู้ใดเข้าไปหาประโยชน์หรือชมทัศนียภาพในบริเวณแหลมฉบบังได้ เนื่องมาจากพื้นที่นี้ทางการทำเรื่องเห็นว่าเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลและมีเจ้าของแล้ว พื้นที่บนภูเขานี้ทางการทำเรื่องห้ามมิให้คนในหมู่บ้านเข้าไปในพื้นที่บนภูเขาเพื่อหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เคยหาได้ในสมัยก่อน (โสม วัฒนวิเชียร, 2545)

2.3 การตัดน้ำ ตัดไฟชาวบ้าน

ในขณะที่ชาวบ้านไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่ในหมู่บ้าน ถึงแม้ว่าทางการทำเรื่องจะได้ปฏิบัติการต่าง ๆ กดดัน ทั้งทางด้านการสร้างวาทกรรม หรือการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐเพื่อให้คนในหมู่บ้านย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว เมื่อทางการทำเรื่องเห็นว่าไม่สามารถที่จะโยกย้ายคนในหมู่บ้านให้ออกจากพื้นที่ได้ ทางการทำเรื่องในฐานะเจ้าของพื้นที่จึงสั่งให้การไฟฟ้าส่งกระแสไฟให้น้อยลงเพื่อไม่ให้คนในชุมชนอยู่ในหมู่บ้านอย่างสะดวกสบาย แต่คนในหมู่บ้านก็ยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทางการทำเรื่องจึงสั่งการลงไปอีกครั้งหนึ่งโดนสั่งให้ทางการไฟฟ้าตัดกระแสไฟฟ้า ไม่ให้คนในหมู่บ้านได้ใช้ไฟฟ้า เมื่อคนในหมู่บ้านถูกตัดกระแสไฟฟ้านั้น คนในหมู่บ้านได้ใช้วิธีการจุกเตียนทดแทนการใช้ไฟฟ้า ทำให้คนในหมู่บ้านไม่สะดวกสบาย มีความลำบากมากขึ้น

ในช่วงเวลากลางวันคนในหมู่บ้านก็จะมารับลมเย็นบริเวณลานหน้าบ้าน หรือมาจับกลุ่มคุยกันบริเวณศาลาวัดแหลมฉบบัง คนในหมู่บ้านเริ่มตระหนักว่าถ้าการทำเรื่องจะทำการตัดไฟอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ทางชาวบ้านจะมีความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ทางกลุ่มชาวบ้านจึงได้เริ่มมีการคิดว่าควรจะนำเรื่องไปร้องเรียนให้กับทางผู้บริหารประเทศ เพื่อมาแก้ไขปัญหาระหว่างการทำเรื่องกับคนในชุมชน (ชะลอม บุตรน้ำเพชร, 2545)

นอกจากทางการทำเรื่องได้ตัดไฟไม่ให้ชาวบ้านใช้กระแสไฟฟ้า นาวาโทกานต์ยังได้สั่งการให้มีการตัดน้ำด้วย โดยไม่ให้ทางการประปาส่งน้ำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ใช้ ชาวบ้านจึงต้องหันกลับมาใช้น้ำบาดาล น้ำบาดาลนี้มีอยู่ที่เดียวในหมู่บ้านคือ บ่อน้ำบาดาลในวัดแหลมฉบบัง จึงทำให้คนในหมู่บ้านจะต้องหาน้ำไปใช้ในแต่ละบ้าน สร้างความเดือดร้อนให้กับคนในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ทางการทำเรื่องตัดน้ำตัดไฟ เหมือนเป็นการไล่ที่ไล่คนในพื้นที่ไม่มีทางออก จึงจำเป็นจะต้องอพยพออกจากพื้นที่ไปโดยปริยาย

ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงได้มาประชุมกันที่วัด โดยการสื่อสารเพื่อให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมารวมกันในครั้งนี้ โดยใช้การตีกลองที่วัดเป็นการเรียกประชุมกลุ่มชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านถูกตัดน้ำ

และตัดไฟ ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงได้มีการร่วมแรงร่วมใจในการขุดบ่อน้ำบาดาลที่วัดแหลมฉับขึ้น เงินที่ใช้ในการขุดบ่อน้ำบาดาลครั้งนี้ได้ใช้การบริจาคเงินตามความสมัครใจของคนในหมู่บ้าน ทำให้กลุ่มชาวบ้านเริ่มมีความรู้สึกว่าการทำเรื่องฯ ได้ใช้อำนาจในการกดขี่ข่มเหงชาวบ้านในหมู่บ้านมากเกินไป เมื่อไฟถูกตัด ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีการใช้ตะเกียงและเทียนไขในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน การตัดน้ำและตัดไฟดังกล่าว เป็นผลให้วิถีในการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้านแหลมฉับเริ่มมีความลำบากมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ชาวบ้านในหมู่บ้านก็ยังรวมตัวอย่างเงียบ ๆ และไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

กลุ่มของชาวบ้านเมื่อถูกกดดันจากการทำเรื่องโดยการตัดน้ำตัดไฟนั้น ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกัน ในการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านนั้นได้มีระบบเครือข่ายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องมาจากเป็นญาติพี่น้องกันมีความเดือดร้อนอย่างเดียวกัน จึงทำให้คนในหมู่บ้านรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง มีความเห็นอกเห็นใจกัน ชาวบ้านจึงได้มีการวางแผนว่าขอความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลส่วนกลาง ผู้บริหารประเทศ เพื่อขอความเห็นใจและความยุติธรรม

3. ประสิทธิผลของการจัดการความขัดแย้งโดยการทำเรื่อง

ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างการทำเรื่องกับชาวบ้านโดยอาศัยการสร้างวาทกรรม และการใช้อำนาจบังคับของการทำเรื่องเป็นการดำเนินงานที่ยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากการดำเนินงานดังกล่าวไม่สามารถทำให้ คนในหมู่บ้านแหลมฉับออกจากที่เวนคืนได้ แต่กลับสร้างความขัดแย้งมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ คนในหมู่บ้านแหลมฉับยังคงการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการเวนคืนของการทำเรื่องเป็นเวลา 23 ปี สาเหตุสำคัญของการขาดประสิทธิผล ในการจัดการความขัดแย้งของการทำเรื่องได้แก่

3.1 การออกกฎหมายเวนคืนโดยที่ทางการทำเรื่องฯ ไม่ได้สำรวจอย่างรอบคอบ การออกกฎหมายเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉับนั้น ไม่ได้มีการสำรวจพื้นที่ว่ามีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่ที่ประชาชนในหมู่บ้านอาศัยอยู่นั้นเป็นพื้นที่ที่ทางราชการยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียว ประชาชนบางส่วนถูกเวนคืนที่ดินไปเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม และได้มาอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ยูอาศัย

การเวนคืนที่ดินดังกล่าวได้สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนเนื่องมาจากในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการเวนคืนพื้นที่ที่ชาวบ้านทำการเกษตรของชาวบ้าน ที่อยู่บริเวณส่วนบนของพื้นที่แหลมฉับ มาจนถึงบริเวณที่ยูอาศัย ซึ่งบริเวณที่ยูอาศัยนี้ได้ถูกยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียว จึงทำให้ชาวบ้านที่ทำการเกษตรนั้นได้อพยพมาอาศัยอยู่พื้นที่ที่ได้การยกเว้นให้เป็นเฉพาะที่ยูอาศัย

ชาวบ้านในหมู่บ้านเมื่อถูกเวนคืนที่ดินในปี 2516 นั้นทางการได้นำเอาที่ดินนั้นไปสร้างนิคมอุตสาหกรรม แต่ต่อมาในปี 2521 ได้มีการเวนคืนที่ดินอีกครั้งในบริเวณที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเพื่อสร้างท่าเทียบเรือแหลมฉบัง ซึ่งท่าเทียบเรือนั้นจะใช้สำหรับขนส่งสินค้าที่ผลิตจากสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำสินค้าไปขายให้กับคนในประเทศและต่างประเทศ

ในการสร้างท่าเทียบเรือแหลมฉบังนั้นทางการท่าเรือต้องการพื้นที่ที่ถูกยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียวให้กับคนในหมู่บ้านแหลมฉบังเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย เมื่อพื้นที่ดังกล่าวถูกยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียว ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงเข้าใจว่าทางการจะยกเว้นพื้นที่ดังกล่าวให้กับคนในหมู่บ้านตลอดไป

ทางการท่าเรือต้องการพื้นที่ดังกล่าวมาสร้างท่าเรือจึงได้มีการเวนคืนพื้นที่ส่วนที่ 2 ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง (พ.ร.บ.เวนคืนที่ดิน พ.ศ.2521) พื้นที่สีเขียวที่ถูกยกเว้นในครั้งแรกก็ถูกเวนคืนอีกครั้งเพื่อสร้างท่าเทียบเรือแหลมฉบัง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออกกฎหมายเวนคืนโดยทางการนั้น เกิดความไม่แน่นอนของความต้องการพื้นที่ในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจของชาวบ้านกับทางการว่า เพราะเหตุใดครั้งแรกพื้นที่ที่ได้รับการยกเว้นให้เป็นที่อยู่อาศัย จึงมาเวนคืนพื้นที่ได้อีก (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

3.2 กระบวนการเวนคืนโดยใช้วิธีการแบบบังคับแบบบนลงล่าง (top – down)

กระบวนการเวนคืนไม่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในครั้งแรก ในการเวนคืนพื้นที่ดังกล่าวใช้วิธีการแบบสั่งการจากเบื้องบน ก็คือ รัฐบาล และได้มีการสั่งการให้มีการเวนคืนพื้นที่ดังกล่าว

พื้นที่ในหมู่บ้านแหลมฉบังมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีความผูกพันกับชาวบ้านในหมู่บ้านมีความผูกพันกันในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เมื่อมีการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างท่าเรือฯ ทางการท่าเรือไม่ได้มีการออกสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนที่ถูกเวนคืน ว่าคนในหมู่บ้านมีความต้องการหรือไม่ อย่างไร จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนในหมู่บ้านกับการท่าเรือ ฯ เนื่องมาจากคนในหมู่บ้านไม่ยอมรับการเวนคืนที่ดินของรัฐ

ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีระบบเครือญาติเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านจึงเป็นลักษณะครอบครัวใหญ่ มีการปรึกษาหารือกันในครอบครัวญาติพี่น้อง ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงไม่ต้องการที่จะย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว เพราะมีความพอใจกับวิถีชีวิตของตนเอง

การที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมิได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายในครั้งแรกและทางภาครัฐ ใช้วิธีการสั่งการโดยตรงจากรัฐบาล ซึ่งในการสั่งการโดยวิธีนี้นั้น ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างทางการกับประชาชน ทางรัฐนั้นใช้มุมมองในภาพกว้าง กล่าวคือ รัฐจะมองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีประโยชน์ต่อส่วนรวม และสมควรสร้างท่าเทียบเรือพาณิชย์แหลมฉบัง เมื่อความต้องการดังกล่าวเป็นของภาครัฐ เป็นผู้สั่งการนั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน เพราะจะต้องโยกย้ายชาวบ้านไปอยู่บริเวณอื่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

ในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย เป็นการตัดสินใจของทางภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวและไม่ได้มีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาวบ้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาประเทศและให้ประชาชนในชุมชนเสนอความคิดเห็นในมุมมองของชาวบ้าน

การตัดสินใจโดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวนั้น จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างมุมมองของภาครัฐกับประชาชน และทำให้การดำเนินนโยบาย ไม่ราบรื่นเนื่องจาก ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังไม่ยอมรับนโยบายที่มาจากการตัดสินใจของภาครัฐ (จำนงค์ วงศ์สรวง, 2545)

3.3 การใช้อำนาจของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงสิทธิชุมชน

ทางการท่าเรือ ได้ใช้กรอบของกฎหมายเข้ามาใช้เป็นเกณฑ์ ดังนั้นจึงสามารถใช้อำนาจของรัฐ (ตำรวจ) เข้ามากดดันให้คนในหมู่บ้านออกจากพื้นที่ดังกล่าว

ทางการท่าเรือได้ใช้อำนาจของรัฐ (ตำรวจ) เข้ามาเพื่อให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกรงกลัวและยินยอมโอนกรรมสิทธิ์ให้กับก๊อกรวเรือ ในการใช้อำนาจของการท่าเรือเข้ามาผลักดันชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้น ทางการท่าเรือได้ใช้มุมมองทางด้านกฎหมายเพียงฝ่ายเดียว ทางการท่าเรือมิได้คำนึงถึงสิทธิชุมชน ซึ่งสิทธิของชุมชนนั้นเป็นสิทธิที่คนในชุมชนแหลมฉบังมีความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ รวมทั้งการก่อตั้งถิ่นฐาน มีระบบการผลิตจากความสัมพันธ์กับฐานทรัพยากร

การจัดการความขัดแย้งของการท่าเรื่อนั้น ไม่ได้คำนึงสิทธิชุมชน เนื่องจากชุมชนแหลมฉบังนั้นมีระบบวิถีชีวิตของคนในชุมชนผูกพันกับทะเลแทบทุกครัวเรือน เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านได้ทำอาชีพประมงมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ รวมทั้งผลิตผลทางทะเล เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ก็นำมาตากแห้ง หรือส่งไปขายให้กับร้านอาหารที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ดังนั้นคนในชุมชนจึงต้องพึ่งพาทะเลเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

คนในชุมชนได้ใช้ธรรมชาติที่มีอยู่คือ ทะเล มาสร้างอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ได้ จึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านนั้นมีความผูกพันกับทะเล ซึ่งมีวัฒนธรรมความเชื่อเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างทะเลกับชุมชน อาทิเช่น การเซ่นไหว้เจ้าพ่อสมุทรและเจ้าแม่พุดโบก ที่ทำหน้าที่ปกป้องคนในหมู่บ้านและช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทะเล

ความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นสิ่งที่สร้างขวัญกำลังใจให้กับชุมชนแหลมฉบังเป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งที่สร้างเอกลักษณ์ให้กับคนในชุมชน เมื่อทางการท่าเรือได้ใช้กำลังอำนาจรัฐเข้ามากดดันคนในชุมชน โดยไม่คำนึงถึงสิทธิชุมชน ว่าชุมชนมีวิถีชีวิตอย่างไร จึงทำให้ไม่สามารถผลักดันให้คนในชุมชนย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าวได้ (ยุรา กฤษณะภักดี, 2545)

การจัดการความขัดแย้งโดยชุมชน

เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นระหว่างการท่าเรือ ๔ กับชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง ความขัดแย้งดังกล่าวกลายเป็นเงื่อนไขให้ชาวบ้านในหมู่บ้านรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ในการรวมกันของคนในหมู่บ้าน ได้มีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติทั้งทางสายเลือด ทางสังคม รวมถึงการมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพอกันกับทะเล การรวมตัวของชาวบ้านแหลมฉบังได้สร้างกระบวนการในการจัดการปัญหาความขัดแย้งโดยชุมชน

การจัดการความขัดแย้งของชุมชน มีจุดเริ่มต้นมาจากการรวมตัวของคนในหมู่บ้าน คือเมื่อทางการท่าเรือได้เข้ามาจัดการปัญหาความขัดแย้ง โดยการย้ายคนในหมู่บ้านไปอยู่ที่ปากคลองบางละมุง ซึ่งพื้นที่และบ้านห่างไกล ที่ดินที่การทำเรือจัดให้เป็นพื้นที่สาธารณะไม่มีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน คนในหมู่บ้านบางส่วนที่ยอมลงชื่อซื้อรับเงินจึงต้องย้ายออกจากพื้นที่ไปอยู่ในพื้นที่ที่การทำเรือจัดให้

ชาวบ้านบางส่วนยอมลงลายมือชื่อว่าจะย้ายออกไปจากพื้นที่เนื่องจาก การท่าเรือได้มีการให้ข้อมูลที่บิดเบือนจากความจริง และได้อ้างกับชาวบ้านเจ้าของบ้านเป็นผู้เอาโฉนดมาแล้วนำเงินไปฝากในธนาคารกินดอกเบี้ยดีกว่า คนข้าง ๆ บ้างก็ยอมลงชื่อแล้ว ในการจ่ายค่าทดแทนของการท่าเรือจะให้ค่าทดแทนไร่ละ 30,000 บาท ส่วนพื้นที่ที่ติดถนนจะให้ไร่ละ 60,000 บาท และพื้นที่ที่บุกรุกพื้นที่สาธารณะจะไม่จ่ายค่าทดแทนให้ แต่จะจ่ายเฉพาะค่ารื้อถอนเท่านั้น ชาวบ้านที่ยอมลงชื่อย้ายออกในวันรุ่งขึ้นทางการท่าเรือจะทำใบปลิวมาติดไว้ที่หน้าบ้านว่าให้ย้ายออกไปภายใน 7 วัน (ชะลออม บุตรน้ำเพชร, 2545)

การกระทำของการทำเรือฯ ดังกล่าวเป็นผลให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ยอมลงชื่อยกกรรมสิทธิ์ให้กับการทำเรือและกลุ่มที่ไม่ยอมลงชื่อโอนกรรมสิทธิ์ให้กับการทำเรือ ในกลุ่มที่ยอมโอนกรรมสิทธิ์ให้กับการทำเรือนั้นได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านห้างขโมย และปากคลองบางละมุง ซึ่งพื้นที่ที่ทางการเรือฯ ได้เตรียมไว้ให้มันเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะแก่การทำอาชีพประมง เนื่องจากพื้นที่บ้านห้างขโมยไม่ติดกับทะเล จึงไม่สามารถที่จะทำอาชีพประมงได้ ส่วนบริเวณปากคลองบางละมุงนั้นเรือเล็ก ไม่สามารถออกเรือได้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวทะเลมีลักษณะ ไม่มีหาดทราย โดยมีลักษณะตัดทอนเป็นทะเลลงไปลงเรือเล็กไม่สามารถเทียบท่าได้ รวมไปถึงทั้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินบ้านห้างขโมยและปากคลองบางละมุงนั้นเป็นที่สาธารณะ กรรมสิทธิ์ไม่ได้เป็นของชาวบ้าน (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

ดังนั้นในความช่วยเหลือของการทำเรือฯ ที่มีให้กับประชาชนในหมู่บ้านจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่แหลมฉบัง เนื่องจากคนในหมู่บ้านต้องประสงค์ที่จะประกอบอาชีพประมงต่อไป

เมื่อประชาชนในหมู่บ้านแหลมฉบังถูกบีบบังคับให้ออกจากพื้นที่ที่เป็นที่อาศัยและเป็นที่ในการทำมาหากินของตน โดยมีการใช้พฤติกรรมที่ไม่สมควรจากการทำเรือ หรือการหลอกลวงของการทำเรือนั้น จึงเป็นเหตุให้คนในพื้นที่ดังกล่าวรวมตัวกันเพื่อต่อต้านปฏิบัติการต่าง ๆ ของการทำเรือที่จะบีบบังคับให้คนในหมู่บ้านออกจากพื้นที่ของตน การรวมกลุ่มกันของคนในหมู่บ้านได้สร้างรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่สำคัญ ดังนี้

การจัดองค์กรของชาวบ้าน

การรวมตัวกันของชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้น เพื่อเรียกร้องให้การทำเรือยอมให้ชาวบ้านในหมู่บ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จะมีกลุ่มบุคคลนำโดย นายจำนงค์ วงศ์สว่าง นายวิเชียร เลียบทวี นายเสน่ห์ ภูทอง ชะลอม บุตรน้ำเพชร ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่คนในหมู่บ้านมีการเคารพนับถืออยู่แต่ก่อนแล้ว เมื่อชาวบ้านมีเรื่องเดือดร้อนอะไร กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะทำการช่วยเหลือกัน กลุ่มแกนนำนี้จึงได้รวมตัวกันขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีจุดเริ่มต้นที่จะเกิดแรงจูงใจในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง เมื่อคนในหมู่บ้านเริ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนโดยการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน แล้วจึงขยายกลุ่มออกมาเรื่อย ๆ ซึ่งในการรวมกลุ่มกันของคนในหมู่บ้านครั้งนี้ได้มีพื้นฐานความรื้อนเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของคนในชุมชน นอกจากพื้นฐานทางด้านความเดือดร้อนแล้ว สิ่งที่สำคัญในการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น คือ การมีพื้นฐานความเป็นระบบญาติพี่น้องเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในชีวิตประจำวันของคนในหมู่บ้านที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตที่สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน การรวมกลุ่มของชาวบ้านแหลมฉบังในอดีตนั้นมี

ปัจจัยในการรวมกลุ่มอยู่ 3 ประการ คือ ปัจจัยในด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยทางด้านที่ทำมาหากิน และ ปัจจัยในเรื่องความเป็นระบบเครือญาติ ซึ่งปัจจัยทั้งสามนี้เป็นส่วนช่วยให้คนในหมู่บ้านรวมกลุ่มกัน อย่างหนาแน่นและยาวนาน

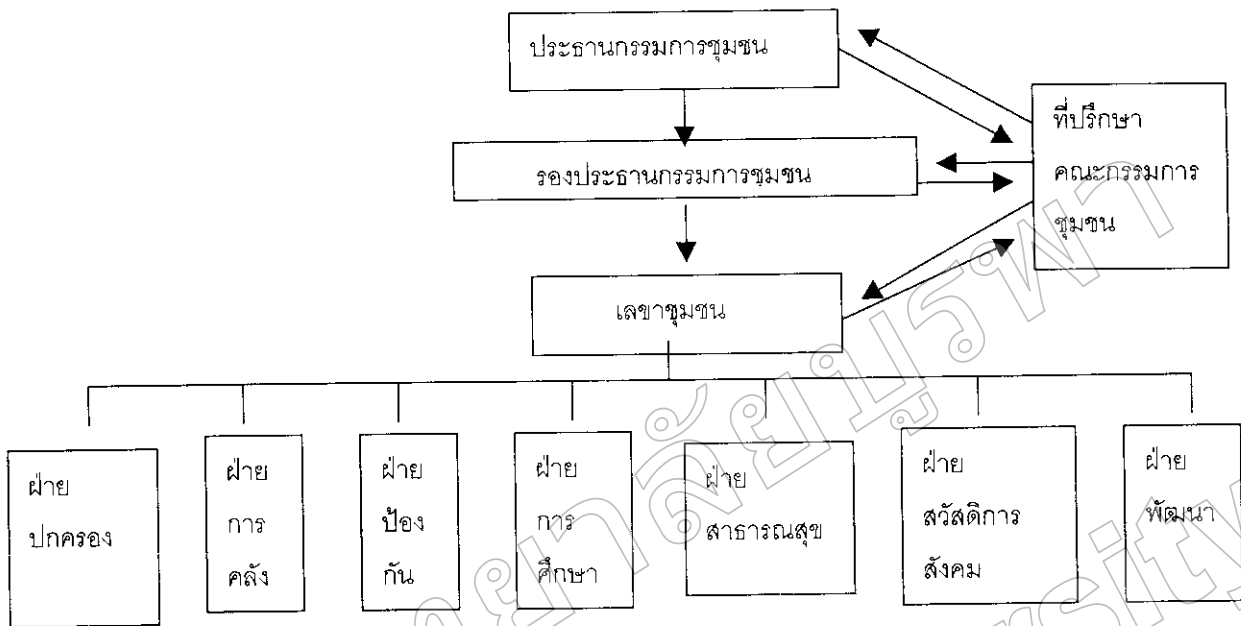
แต่เมื่อมีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งพื้นที่ที่ถูกเวนคืนเมื่อสมัย พ.ศ. 2516 นั้นได้สร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น จึงทำให้ความเจริญมาพร้อมกับการพัฒนา ทางด้านอุตสาหกรรม การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรม ทำให้คนใน หมู่บ้านแหลมฉบังเริ่มมีการแทรกแซงของระบบเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและกลืนระบบวิถีชีวิตของ ระบบเครือญาติ เนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจทำให้คนในหมู่บ้านต่างทำมาหากินไม่มีเวลาที่จะพูดคุยกัน หรือมีเวลาในการร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อย แต่ระบบเศรษฐกิจก็ไม่ได้กลืนความเป็นชุมชน ไปหมด แต่ก็เหลือระบบชุมชนอยู่เพียงบางกลุ่มเท่านั้น

จากการต่อสู้อาจารย์บ้านแหลมฉบังได้จัดองค์กรในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง องค์กร ชาวบ้านแหลมฉบังประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภท คือ

1. กลุ่มผู้นำ

เมื่อทางการทำเรื่องปล่อยให้ชาวบ้านแหลมฉบังอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวแล้วนั้น ทางกลุ่มชาวบ้านได้เลือกกลุ่มผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ เนื่องมาจากทางเทศบาลแหลมฉบังนั้น ได้แนะนำให้คนในหมู่บ้านจัดตั้งองค์กรขึ้น ในการเลือกผู้นำชุมชนครั้งนี้ได้คัดเลือกมาจากกลุ่ม ซึ่งเป็นแกนนำในการชุมนุมประท้วง แกนนำนั้นได้เสนอ นายเสน่ห์ ภูทอง เป็นประธานชุมชน เนื่องมาจากทางแกนนำเห็นว่าเป็นญาติ ๆ กันใครเป็นก็เหมือนกันสามารถทำงานได้ร่วมกัน ในการ เลือกตั้งประธานชุมชนครั้งนี้เพื่อต้องการให้ชุมชนมีการจัดการองค์กรโดยกลุ่มคนในชุมชนเอง โดยมีประธานชุมชนเป็นสื่อกลางในการรับข้อมูลข่าวสารระหว่างเทศบาลกับหมู่บ้านแหลมฉบัง นายเสน่ห์ ภูทอง ได้รับคัดเลือกโดยระบบอุปถัมภ์ให้เป็นประธานชุมชน ซึ่งมีบทบาทเป็น สื่อกลางและมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจและพัฒนาหมู่บ้าน ต่อมาได้มีการจัดองค์การให้มี รูปแบบมากขึ้น โดยใช้ระบบองค์การและการจัดการเข้ามาจัดระบบกลุ่มของคนในหมู่บ้าน โดยมีการแบ่งโครงสร้างขององค์การดังนี้

โครงสร้างองค์การชุมชนของหมู่บ้านแหลมฉบัง

ภาพที่ 5 โครงสร้างองค์การของหมู่บ้านแหลมฉบัง

โครงสร้างขององค์การนี้ได้ใช้ระบบการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย เป็นการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมเป็นองค์การในการจัดการชุมชน การเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนได้มีการคัดเลือกที่บริเวณ โรงอาหาร โรงเรียนวัดแหลมฉบัง กระบวนการในการคัดเลือกใช้วิธีการเขียนชื่อคนที่ต้องการให้ทำหน้าที่ดังกล่าวลงในกล่องที่ข้างหน้ากล่องได้ระบุตำแหน่งว่าทำหน้าที่ใด

การเลือกตั้งครั้งนี้แม้จะใช้ระบบประชาธิปไตยเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ผู้ที่ถูกคัดเลือกนั้นอยู่ภายใต้ของระบบอุปถัมภ์ กล่าวคือ การเลือกตั้งเป็นระบบประชาธิปไตยเพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถในการทำงานมาเป็นตัวแทนของกลุ่ม แต่ในการคัดเลือกนั้นใช้การเป็นระบบเครือญาติเข้ามาคัดเลือกตัวบุคคลด้วย ดังนั้นในการคัดเลือกครั้งนี้จึงมีระบบเครือญาติเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งจะเห็นได้จากรายชื่อคณะกรรมการที่เลือกตั้งได้ดังนี้

1. นายเสน่ห์	ภูทอง	ประธานกรรมการชุมชน
2. นายมานะ	ภูละมัย	รองประธานกรรมการชุมชน
3. นางยุรา	กฤษณะภูติ	เลขาธิการ/กรรมการฝ่ายการคลัง
4. นางชะลอม	บุตรน้ำเพชร	กรรมการฝ่ายปกครอง
5. นางเอ็นดู	ดินตะปุระ	กรรมการฝ่ายป้องกัน
6. นางสาวนีย์	บุญชู	กรรมการฝ่ายการศึกษา

7. นางตุ๊กตา	เสียงหวาน	กรรมการฝ่ายสาธารณสุข
8. นางรัตนา	อยู่สุข	กรรมการฝ่ายสวัสดิการสังคม
9. นางพิกุล	จันทะลับ	กรรมการฝ่ายพัฒนา
10. นายบุญเลิศ	จันทะลับ	ที่ปรึกษาชุมชน
11. นางบุญสม	อุ๋ข่า	ที่ปรึกษาชุมชน
12. นายสายชล	ภูทอง	ที่ปรึกษาชุมชน
13. นางลำยอง	ภูทอง	ที่ปรึกษาชุมชน
14. นายมงคล	สุวรรณกล่อม	ที่ปรึกษาชุมชน
15. นางอำไพพร	ลิมดูลย์	ที่ปรึกษาชุมชน

ระบบความสัมพันธ์ของประธานชุมชนกับคณะกรรมการนั้นมีความสัมพันธ์ในระบบของครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ยुरา กฤษณะภูติ ทำหน้าที่คณะกรรมการฝ่ายการคลังเป็นภรรยาของนายเสนห์ ภูทอง รวมทั้งที่ปรึกษาชุมชนทั้ง 2 ท่านก็มีศักดิ์เป็นพี่เขยและพี่สะใภ้ของนายเสนห์ ภูทอง นอกจากนั้นนายบุญเลิศ จันทะลับ และพิกุลก็เป็นญาติกับยुरา กฤษณะภูติ จะเห็นได้ว่าระบบเครือญาติมีส่วนในการคัดเลือกกลุ่มบุคคลเข้ามาทำงาน ดังนั้นเมื่อมีการคัดเลือกกลุ่มคนเข้ามาทำงาน จึงได้เลือกกลุ่มพวกพ้องของตนเอง เพื่อง่ายต่อการทำงาน (จิเชียร เลียบทวี, 2545)

การทำงานของกลุ่มนี้นั้นเน้นประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก กล่าวคือ เป็นเพียงผู้รับรู้ข่าวสารจากทางภาครัฐโดยที่ทางเทศบาลได้มีการประชุมเพื่อบอกข่าวสารต่าง ๆ เมื่อกลุ่มนี้ไปรับฟังข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ก็ไม่ได้มีการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาวบ้าน เมื่อทราบข้อมูลเพียงผู้เดียวก็จะตัดสินใจเพียงผู้เดียว ไม่มีการพัฒนาถนน หรือสาธารณูปโภค ใด ๆ เพื่อชุมชน เนื่องจากกลุ่มนี้มีความคิดที่ว่าไม่ต้องพึ่งพาใครขายปลาจากทะเลอย่างเดียวไม่มีปฏิสัมพันธ์กับใครก็มีกินมีใช้ ดังนั้นหมู่บ้านแหลมขบั้งจึงไม่มีการพัฒนามากนัก

ผู้นำกลุ่มนี้ไม่ได้นำหมู่บ้านเข้าโครงการ 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล ของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เนื่องจาก ผู้นำกลุ่มไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผู้นำกลุ่มเห็นว่าคนในชุมชนอยู่ได้ด้วยการค้าขายของทะเลและร้านอาหารก็เพียงพอแล้ว ไม่มีความจำเป็นที่จะนำหมู่บ้านตนเข้าร่วมกลุ่ม 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล

ประชาชนในหมู่บ้านเองไม่พอใจกับพฤติกรรมผู้นำของตนเองเป็นอย่างมาก แต่กลุ่มชาวบ้านก็ไม่ได้ทำอะไรว่าเป็นการต่อต้าน เป็นการต่อต้านทางด้านจิตใจมากกว่า เนื่องจากแต่ละคนก็มีงานทำ ขายของให้กับคนที่ทำงานในนิคมได้ จึงไม่มีผู้ใดที่จะคัดค้านหรือต่อต้าน เนื่องจาก

ทุกคนต้องการความสงบสุข คนในหมู่บ้านเห็นว่าทำอะไรก็ทำไป กลุ่มชาวบ้านเองก็ไม่มีความรู้ในเรื่องของสิทธิหน้าที่ของตนว่าควรจะได้รับหรือไม่ได้รับอะไรบ้างจากผู้นำ กลุ่มผู้นำจึงสามารถอยู่ในอำนาจของการปกครองโดยไม่มีใครคัดค้านอย่างใด (ชะลอม บุตรน้ำเพชร, 2545)

2. กลุ่มนักปฏิบัติ

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่นำโดยนายวิเชียร เลียบทวิ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มนักปฏิบัติอย่างแท้จริง แต่วิธีการทำงานของคนกลุ่มนี้ไม่มีระบบแบบแผน เห็นว่าสิ่งไหนเป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านก็ทำ ซึ่งกลุ่มนี้นั้นได้มีการปะทะกับกลุ่มของนายเสนห์ที่มีอำนาจในการปกครองอยู่แต่ก่อนแล้ว เนื่องมาจากวิธีการทำงานที่แตกต่างกันและอำนาจในการปกครองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นมีโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติในหมู่บ้านแหลมฉะบังบริเวณวัดแหลมฉะบัง โดยใช้วิธีการใช้ระบบน้ำหยดเข้ามาใช้ ในการปลูกป่านั้นนายวิเชียรได้ ไปปรึกษากับกลุ่มนายเสนห์ แต่ไม่ได้รับความร่วมมือกับกลุ่มของนายเสนห์ เนื่องมาจากกลุ่มนายเสนห์ไม่เห็นความสำคัญของการปลูกป่าในครั้งนี้ นายวิเชียรกับสมาชิกในกลุ่มของตนจึงทำกันเองโดยใช้แรงกายแรงใจ รวมทั้งขอบริจาคกับกลุ่มของชาวบ้าน เมื่อโครงการปลูกป่าครั้งนี้สามารถดำเนินไปด้วยดี กลุ่มนายเสนห์จึงเข้ามาออกหน้ากับทางเทศบาลแหลมฉะบังว่าเป็นการกระทำของกลุ่มตน (วิเชียร เลียบทวิ, 2545)

เหตุการณ์นี้จึงทำให้กลุ่มนายเสนห์และกลุ่มนายวิเชียรเกิดความไม่พอใจกัน เนื่องมาจากกลุ่มนายเสนห์ไม่พอใจที่กลุ่มนายวิเชียรทำการข้ามหน้าข้ามตา หรือทำเกินอำนาจหน้าที่ของตนเอง ส่วนนายวิเชียรนั้นไม่พอใจในเรื่องที่นายเสนห์ มาออกหน้าในเรื่องที่ตนเองไม่ได้ทำ จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มนี้มีความขัดแย้งทางด้านจิตใจ แต่ไม่มีการปะทะซึ่ง ๆ หน้า เนื่องมาจากกลุ่มของนายวิเชียรนั้น ถึงแม้จะไม่ชอบการกระทำของนายเสนห์แต่ก็เห็นว่ายังงี้ก็เคยเป็นเพื่อนกันเคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา ดังนั้นกลุ่มนายวิเชียรและกลุ่มนายเสนห์จึงพยายามที่จะไม่ทำงานร่วมกัน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม กลุ่มของนายวิเชียรนี้โดยมากจะทำงานร่วมกับวัดแหลมฉะบังและโรงเรียนวัดแหลมฉะบัง ส่วนกลุ่มของนายเสนห์นั้นจะอยู่ในละแวกตัวชุมชน รวมไปถึงกลุ่มเรือประมงทั้งหมดของหมู่บ้านแหลมฉะบัง ซึ่งมีนายเสนห์เป็นหัวหน้ากลุ่ม (ไฉนสมมติ, 2545)

3. กลุ่มคนรุ่นใหม่

กลุ่มคนรุ่นใหม่นี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่คนอำนาจของกลุ่มนายเสนห์ กลุ่มคนรุ่นใหม่นี้ เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาระดับปวช., ปวส., กลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มลูกหลานของคนในชุมชนแหลมฉะบังเอง เด็กรุ่นใหม่เหล่านี้จะเป็นคนที่เรียนจบมาจากภายนอกและได้รับการศึกษาระดับสูงกว่าคนในสมัยก่อนที่อยู่ในพื้นที่แหลมฉะบัง คนกลุ่มนี้จึงรู้ถึงกระบวนการในการปกครองกลุ่ม

ชุมชน ในแง่ของสิทธิและหน้าที่ กลุ่มคนรุ่นใหม่เมื่อเห็นระบบการปกครองในชุมชนมีลักษณะของการครองอำนาจการปกครองไปสู่กลุ่มอุปถัมภ์ เด็กกลุ่มนี้จึงต้องการที่จะเข้ามาถ่วงดุลย์อำนาจของกลุ่มนายเส้นห์ ที่มีอำนาจมากที่สุดในการปกครองและการตัดสินใจในชุมชน กลุ่มคนรุ่นใหม่นี้ต้องการที่จะพัฒนาหมู่บ้านแหลมฉบังให้มีความเจริญ นับตั้งแต่ได้คัดเลือกประธานชุมชนจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านแหลมฉบังไม่มีการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคเป็นรูปธรรมให้เห็นเด่นชัด อีกทั้งยังมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มของนายเส้นห์ และนายวิเชียร ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านเกิดความเบื่อหน่ายในการที่จะพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มผู้ปกครองชุมชนไม่มีความสามัคคีกัน คนรุ่นใหม่เหล่านี้จึงต้องการที่จะสร้างความสามัคคีในกลุ่มและลบล้างภาพความขัดแย้งภายในของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง

กลุ่มคนรุ่นใหม่ต้องการที่จะประสานความร่วมมือกับกลุ่มภายนอก คือ กลุ่มนิคมแหลมฉบัง เนื่องจากว่ากลุ่มคนเหล่านี้ต้องการให้คนภายในชุมชนยอมรับกลุ่มของตน จึงได้เข้าร่วมเตะฟุตบอลประเพณีระหว่างคนในหมู่บ้านแหลมฉบังกับคนในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งในการเตะฟุตบอลประเพณีครั้งนี้ถือว่าการเปิดตัวของกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างเป็นทางการ อีกทั้งยังสร้างศักยภาพให้คนในหมู่บ้านเด็กถึงพลังในการสร้างสรรค์ของกลุ่มตนเพื่อสร้างสรรค์ให้ภายในหมู่บ้านมีความเจริญ

ในการเลือกตั้งคณะกรรมการในวันที่ 7 ธันวาคม 2545 ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน ที่โรงเรียนแหลมฉบัง บริเวณโรงอาหารของโรงเรียน ในการลงคะแนนเสียงในครั้งนี้ใช้การยกมือเพื่อโหวตคะแนนเสียง คนในหมู่บ้านที่เข้าไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มของเมื่อมีการโหวตคะแนนเสียง กลุ่มคนรุ่นใหม่ได้ถูกคัดเลือกจากคนในหมู่บ้านแหลมฉบังให้เข้าไปเป็นคณะกรรมการชุมชนจำนวน 2 คน ซึ่งผลของการเลือกตั้งในครั้งนี้ทำให้นายเส้นห์ ภูทองซึ่งเป็นประธานกรรมการไม่พอใจเป็นอย่างมาก จึงได้ไว้วางขึ้นมาเมื่อหน้าคะแนนเสียงเสร็จ และไปร้องเรียนกับทางเทศบาลแหลมฉบัง แต่เทศบาลไม่มีการเปลี่ยนแปลงผลดังกล่าว เพราะผลการเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้อง ทางนายเส้นห์ ภูทอง จึงได้กลับไปและยอมทำงานร่วมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ (สืบกุล นามสมมุติ, 2545)

ในการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน ได้มีกลุ่มสนับสนุนภายนอก คือกลุ่มนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งกลุ่มนิคมอุตสาหกรรมนี้ได้จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในนิคมกับชาวบ้านในเขตพื้นที่แหลมฉบัง เพื่อให้ชาวบ้านในนิคมแหลมฉบังมี

ความรู้สึกว่าคนในนิคมเป็นพวกเดียวกับชาวบ้าน ในการทำงานของกลุ่มนิคมอุตสาหกรรมนั้น มีแกนนำคือ ดูก์ สืบกุล ซึ่งมีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และประสานงานของนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง

การทำงานของกลุ่มนี้ จะใช้กิจกรรมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับนิคม เนื่องมาจากนโยบายของการนิคมต้องการให้นิคมอุตสาหกรรมอยู่ควบคู่กับชุมชน ไม่ทำให้ชุมชนเกิดปัญหาทางการนิคมจึงเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับคนในชุมชน โดยใช้กิจกรรมต่างและเมื่อทางชาวบ้านแหลมฉบังของความช่วยเหลือทางการนิคมก็จะสนับสนุนอย่างเต็มที่

นิคมอุตสาหกรรมพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับนิคมแหลมฉบัง เนื่องมาจากการที่นิคมอุตสาหกรรมได้มีการประกอบกิจการทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะมีการสร้างควบคุมการผลิตหรือการควบคุมการบำบัดกากของเสียของโรงงานต่าง ๆ อาจจะไม่ทั่วถึง ทางการนิคมจึงมีความรับผิดชอบในสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดความเสียหายทางด้านมลภาวะเป็นพิษทางอากาศ หรือมลภาวะทางน้ำ ทำให้เกิดน้ำเสียและอากาศเป็นพิษได้ การนิคมจึงได้มีการนำตัวแทนกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาศึกษาถึงกระบวนการจัดการของเสีย รวมทั้งการสนับสนุนให้ทางกลุ่มผู้นำชุมชนได้มีอุปกรณ์ในการตรวจวัดน้ำเสียและเครื่องวัดอากาศ รวมทั้งการอบรมให้กลุ่มผู้นำชุมชนมีความรู้ทางด้านการใช้เครื่องมือในการตรวจวัดทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในชุมชนกับการนิคมมีความสัมพันธ์อันดี ที่แสดงออกถึงการที่การนิคมพยายามที่จะแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา

อีกทั้งทางนิคมอุตสาหกรรมยังได้สร้างความสัมพันธ์ทางด้านสังคมระหว่างชุมชนกับนิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากทางนิคมอุตสาหกรรมมีความต้องการที่จะให้ชุมชนมองว่านิคมอุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเพื่อความสัมพันธ์อันดีงามทางด้านจิตใจของคนในชุมชนกับทางด้านการนิคมอุตสาหกรรม โดยที่ทางนิคมอุตสาหกรรมได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างชุมชนกับนิคมอุตสาหกรรม

กิจกรรมที่ทางการนิคมใช้เป็นตัวเชื่อมระหว่างชุมชนกับนิคมนั้นคือ ฟุตบอลประเพณีระหว่างนิคมกับชุมชนแหลมฉบัง ในการจัดกิจกรรมฟุตบอลประเพณีนี้นั้น ทางการนิคมได้มีการแจกถ้วยรางวัลให้กับทีมที่ชนะในการแข่งขัน ทางด้านทีมฟุตบอลนั้นจะมีการแบ่งเป็น 2 ทีมใหญ่ ๆ คือ ทีมของกลุ่มชาวบ้านและทีมของกลุ่มนิคม ทีมของกลุ่มชาวบ้านนั้นก็จะมีชาวบ้านที่มีความสนใจสมัครเข้าเป็นทีมเพื่อทำการแข่งขัน ส่วนทีมของนิคมนั้น ก็ได้มีการส่งตัวแทนจากโรงงานในนิคมให้มาทำการแข่งขัน และการจัดประเพณีลอยกระทงในวัดแหลมฉบัง ให้คนงานในนิคมและคนในชุมชนมาลอยกระทงกันที่วัดแหลมฉบัง ในการจัดกิจกรรมลอยกระทงนั้น ทางนิคม

ได้ว่าจ้างให้มีการแสดงต่าง ๆ บนเวทีเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับคนในชุมชนและผู้ร่วมงาน โดยทางนิกมถือว่าเป็นการให้สวัสดิการให้กับคนในนิกมและคนในชุมชน หรือทางนิกมเป็นประธานในการทอดกฐินให้กับวัดแหลมฉบัง เป็นต้น จึงทำให้คนในชุมชนกับนิกมแหลมฉบังอยู่กันอย่างเกื้อกูลกัน (สืบกุล นามสมมุติ, 2545)

การชุมนุมประท้วงของคนในหมู่บ้าน

เมื่อชาวบ้านในพื้นที่แหลมฉบังไม่ยอมออกจากพื้นที่ที่ทำการเวนคืน ทางการทำเรือจึงได้เข้ามาตรวจการในการจัดการให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่โดยนำอำนาจของทางกฎหมายเข้ามาบีบบังคับให้ออกไปอีกครึ่งหนึ่ง กล่าวคือ ทางการทำเรือได้มีการประเมินราคาที่ดินในหมู่บ้านแหลมฉบัง โดยใช้ราคาที่ดินในปี พ.ศ. 2516 มาเป็นการประเมินราคา เมื่อตีราคาประเมินแล้วนั้นได้นำเงินที่ประเมินราคาที่ดินของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังไปไว้ที่ธนาคารออมสิน เพื่อให้ชาวบ้านที่ต้องการไปเบิกเงินมาใช้ได้เลย การกระทำดังกล่าวทำให้ชาวบ้านบางคนได้ยินยอมที่จะโอนกรรมสิทธิ์ให้กับการทำเรือ โดยรับเงินของการทำเรือที่ธนาคารออมสิน แต่ก็เป็กลุ่มน้อยมาก

ทางกลุ่มการทำเรือได้มีประกาศของทำเรือแหลมฉบัง การทำเรือแห่งประเทศไทย เนื้อความว่า ตามที่การทำเรือแหลมฉบัง การทำเรือแห่งประเทศไทย ได้ฝากเงินค่าทดแทนของราษฎรที่ถูกเวนคืนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามโครงการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง ที่ธนาคารออมสิน สาขา ศรีราชา จำนวน 85 ราย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ขณะนี้เหลืออยู่จำนวน 85 รายนั้น เนื่องจากจะครบกำหนด 10 ปี แล้ว หากยังไม่มารับทานจะหมดสิทธิ์รับเงินค่าทดแทนและเงินดังกล่าวจะตกแก่แผ่นดิน โดยกรรมสิทธิ์ที่ดินจะเป็นของการทำเรือฯ ทันท

การนำเงินไปวางไว้ที่ธนาคารออมสินนั้น ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังถือว่าการทำเรือได้ข่มเหงจิตใจของอนในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก จึงทำให้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังเกิดความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์กับการทำเรือ ฯ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวของการทำเรือได้ทำความเดือดร้อนโดยที่ไม่เห็นแก่คนในชุมชน ที่ไม่ได้มีการต่อต้านใด ๆ มีแต่กลุ่มของการทำเรือเพียงฝ่ายเดียวที่ทำความเดือดร้อนแก่คนในชุมชน เหตุการณ์นี้จึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านรวมกันกันที่วัดอีกครั้งหนึ่ง และมีการปรึกษาวางจะต้องไปของความเป็นธรรมกับรัฐบาล เพื่อให้ทางรัฐบาลเห็นใจคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินดังกล่าว

ต่อมาในวันที่ 30 มีนาคม 2537 ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังประมาณ 500 คน ได้รวมตัวกันอย่างเงียบ ๆ ที่วัดแหลมฉบัง ซึ่งในการรวมตัวดังกล่าวได้มีการบอกปากเปล่ากับชาวบ้านโดยชาวแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ผู้ที่มาชุมนุมอยู่ที่วัดส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ส่วนผู้หญิง เด็ก และคนชรา นั้น อยู่ที่บ้านเพื่อรอข่าวคราวในการชุมนุมดังกล่าว เป้าหมายในการชุมนุมของคนในหมู่บ้าน

บ้านอยู่ที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อประกาศให้เพื่อนร่วมชาติและรัฐบาลได้รับรู้ถึงความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้านในเรื่องที่อยู่อาศัย และเดือดร้อนในที่ทำกิน

การเตรียมการครั้งนี้ได้เริ่มต้นอย่างเงียบ ๆ ชาวบ้านแหลมฉบังทุกคนให้ความร่วมมือร่วมใจกันในการลงขันเพื่อเตรียมตัวในการจัดเสปียงอาหาร จัดบุคคลที่เป็นตัวแทนเพื่อตกลงกับรัฐบาล มีการจัดเตรียมป้ายประท้วงต่าง ๆ เป็นที่ตกลงกันว่า ชาวบ้านแหลมฉบังจะไปประกาศให้ชาวไทยทั้งประเทศ รู้ว่ายังมีชาวบ้านแหลมฉบัง ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมจากทางรัฐบาลโดยการกระทำของการทำเรือแห่งประเทศไทย และหน่วยงานทั้งหลายของรัฐบาล ราชการของรัฐบาลทั้งระดับอำเภอ จังหวัด กระทำการรุนแรงต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ต่อคนในชุมชนแหลมฉบังเป็นอย่างมาก (จำนงค์ วงศ์สว่าง, 2545)

ซึ่งในเหตุการณ์ครั้งนี้ ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง ได้ถูกกล่าวหาจากทางราชการว่า ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่ 3 ซึ่งในที่นี้หมายถึงนักการเมืองหรือผู้มีประโยชน์จากการร้องเรียนครั้งนี้ แต่ในความเป็นจริงการรวมกลุ่มชุมนุมประท้วงในครั้งนี้นั้น คนในหมู่บ้านแหลมฉบังช่วยเหลือกันเอง ไม่มีบุคคลใดมาช่วยเหลือเลย

ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2537 เวลาประมาณ 6 โมงเย็น ชาวบ้านในหมู่บ้านเริ่มมีการเคลื่อนไหว โดยทุกคนในหมู่บ้านรู้ว่าวันนี้ได้พวกเรามีนงานใหญ่รออยู่ข้างหน้า พวกเราจะไปที่ทำเนียบรัฐบาลกัน แต่พวกเรายังไม่รู้ว่าจะมีใครมาให้ความสนใจและมาดูแลเข้าใจถึงปัญหาของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังสักกี่คน และรัฐบาลจะฟังเหตุผลของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังหรือไม่ แต่พวกเราจะต้องไป คนในหมู่บ้านแหลมฉบังไม่ควรทำงานใด ๆ ไม่มีการออกเรือ ออกแพ ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังรู้ว่า ในครั้งนี้ชาวบ้านแหลมฉบังคุยกับทางรัฐบาลไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังจะต้องคอยรับสถานการณ์ที่เลวร้าย จากทางภาครัฐ (การทำเรือ) อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า

เวลา 2 ทุ่มเศษของวันที่ 30 มีนาคม 2537 คนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ที่อยู่ในวัยหนุ่มทั้งหลายได้มีการรวมตัวกันที่วัดแหลมฉบัง เพื่อรอการเดินทางเข้ากรุงเทพในการต่อสู้ ให้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังมีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เมื่อเข้าเวลา 5 ทุ่ม คนในหมู่บ้านเข้ามาอยู่ในวัดเพื่อเตรียมการเดินทางเข้ากรุงเทพอย่างหนาแน่น มีผู้คนมากมาย ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ทุกคนมีความแน่วแน่ว่า หากไม่มีเสียงตอบรับจากรัฐบาลเป็นที่พอใจของคนในหมู่บ้านนั้น ชาวแหลมฉบังจะต้องสู้ให้ถึงที่สุด

ในขณะเดียวกันนั่นเองได้มีเหตุการณ์อันไม่คาดฝันเกิดขึ้น กล่าวคือทางชาวบ้านกล่าวหาว่า ได้มีมือบ้จัดตั้งอีกหนึ่งกลุ่มที่มาจากทางว่าจ้างของผู้นำราชการจังหวัด ได้ขนานบวนคนดัง

กล่าวเข้ามาบริเวณปากทางเข้าวัดแหลมฉบัง เพื่อไม่ให้กลุ่มชาวบ้านแหลมฉบังได้ออกไปทำ
ทำเนียบรัฐบาลได้ จึงทำให้กลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มเข้าปะทะคารมกัน กลุ่มมือบที่ได้อีกว่าจ้างนั้น กล่าว
หาว่าคนในหมู่บ้านเห็นแก่ตัว ไม่ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนให้กับประเทศ ส่วนกลุ่มของคนใน
หมู่บ้านแหลมฉบังนั้น ไม่พอใจเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกัน พันตำรวจโทเสรี เตมีเวช ในขณะที่
นั้นดำรงตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจในเขตพื้นที่แหลมฉบัง ได้เข้ามีใกล้ชิด โดยที่ได้นำกำลัง
ตำรวจในพื้นที่กันมือบที่มาจากการว่าจ้างออกไป และเปิดทางให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง
เดินทางไปกรุงเทพเพื่อไปทำเนียบรัฐบาลต่อไป

เหตุการณ์วันวายต่าง ๆ เยียบสงบลง ซึ่งเป็นเวลาประมาณ เที่ยงคืน ดังนั้นในเวลา
ประมาณ เที่ยงคืนชาวบ้านในเขตหมู่บ้านแหลมฉบังจึงเริ่มออกเดินทางเข้ากรุงเทพ ในการเดิน
ทางนั้นชาวบ้านแหลมฉบังว่าจ้างรถเมล์มา 3 คันโดยจอดไว้หน้าบริเวณทางเข้าหมู่บ้านแหลมฉบัง
ชาวบ้านเริ่มออกเดินทางจากวัดโดยการเดินขบวนไปขึ้นรถเมล์ที่ว่าจ้างมา หลังจากนั้นรถเมล์ได้
เดินทางตามเส้นทางสุขุมวิทซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการเข้ากรุงเทพ

วันที่ 31 มีนาคม 2537 ชาวบ้านแหลมฉบังได้ไปถึงบริเวณทำเนียบรัฐบาลเมื่อก่อนรุ่ง
สาง ชาวบ้านแหลมฉบังได้ถือป้ายประท้วงอยู่นำรัฐสภา การชุมนุมประท้วงอยู่ที่หน้าทำเนียบ
รัฐบาลในครั้งนี้ ชาวบ้านได้ชุมนุมกันอย่างสงบ ส่วนทางรัฐบาลเมื่อเห็นชาวบ้านมาชุมนุมอยู่ที่หน้า
ทำเนียบ จึงได้ส่งตัวแทนของรัฐบาล ในขณะนั้นเป็นยุคของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนวน หลีกภัย เพื่อ
เข้ามาพูดคุยกับชาวบ้านแหลมฉบัง ชาวบ้านจึงส่งแกนนำ นำโดย นายจำนงค์ วงศ์สว่าง นาย
วิเชียร เลียบทวี และชะลอม บุตรน้ำเพชร ไปยื่นข้อเสนอมขอของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังเพื่อขอความ
เป็นธรรมต่อรัฐบาล ทางตัวแทนของภาครัฐได้รับข้อเสนอและรับปากว่าจะรับพิจารณา จึงทำให้
ชาวบ้านในหมู่บ้านพอใจ และทยอยกลับไปหมู่บ้านแหลมฉบัง (ยุรา กฤษณะภูติ, 2545)

การชุมนุมประท้วงในครั้งนี้ทำให้สื่อมวลชนได้รับทราบถึงปัญหาของหมู่บ้านแหลมฉบัง
จึงทำให้นักวิชาการ และนักวิจัย เข้ามาศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านกับการทำเรือ ๔ และ
ช่วยเหลือชาวบ้านในหมู่บ้าน เป็นผลทำให้ นายทองใบ ทองเปาว์ ซึ่งเป็นนักกฎหมาย เป็นบุคคลที่
มีชื่อเสียงและทำงานให้กับชุมชนเข้ามาเป็นที่ปรึกษาทางด้านกฎหมายให้กับหมู่บ้านแหลมฉบัง
โดยมีนายวิเชียร เลียบทวี เป็นผู้ประสานงานระหว่างนายทองใบ ทองเปาว์ เพื่อนำเอา
ข้อกฎหมายที่ดินต่าง เข้ามาต่อสู้กับทางการทำเรือ ๔ (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

ชาวบ้านในหมู่บ้านได้สร้างพันธมิตรกับนักวิชาการ คือ นายทองใบ ทองเปาว์ซึ่งเป็น
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายเข้ามามีส่วนร่วมกับการต่อสู้ของคนในชุมชน นายวิเชียร เลียบทวี
เป็นผู้ประสานงานให้กับนายทองใบ ทองเปาว์ เพื่อหาข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย ทางด้าน

นายเสน่ห์ ภูทอง เป็นผู้ประสานงานระหว่างคนในชุมชนกับเทศบาลตำบลแหลมฉบัง เนื่องจากนายเสน่ห์ ภูทองดำรงตำแหน่งเป็นประธานชุมชน ได้นำข้อเสนอต่าง ๆ มาปรึกษาให้กับนายกเทศมนตรีบุญเลิศ น้อมศิลป์ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชน

เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านได้เริ่มมีการต่อสู้การกระทำของการทำเรือฯ อีกครั้งหนึ่ง ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันอยู่ที่ร้านน้องไผ่ ในการรวมกลุ่มกันครั้งนี้เป็นการรวมกลุ่มโดยมีการรับบริจาคเงินจากคนในหมู่บ้าน หรือการบริจาค ข้าวสาร อาหารต่าง ๆ จากคนในหมู่บ้านด้วยตนเอง การรวมกลุ่มของคนในชุมชนในครั้งนี้เป็นการรวมตัวกันเพื่อวางแผนที่จะต่อสู้กับการทำเรืออย่างไม่เกรงกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่การทำเรือจะกระทำต่อคนในหมู่บ้าน การรวมกลุ่มในครั้งนี้เป็นผลทำให้เกิดระบบขององค์กรขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีการประสานงานกับนายทองใบ ทองเปาว์แล้ว นายทองใบ ทองเปาว์ ได้เสนอให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง ตั้งผู้นำชุมชน ในการต่อสู้กับการทำเรือ เลขาชุมชนในเรื่องการจัดการเงินของคนในหมู่บ้านที่นำมาบริจาคเพื่อให้คุ้มค่าเงินบริจาค ที่ปรึกษาชุมชน เพื่อให้คนใน ชุมชนได้เสนอสิ่งต่าง ๆ เข้าสู่ระบบของการวางแผนของผู้นำชุมชน เป็นผลทำให้เกิดระบบองค์กรและการจัดการคนในชุมชนขึ้น

การเลือกผู้นำชุมชนในครั้งนี้จะให้แกนนำต่าง ๆ มาปรึกษาหารือและมาลงความเห็นว่าการใคร่ควรใครเป็นผู้นำ การคัดเลือกผู้นำครั้งแรกนี้ นายจำนงค์ วงศ์สว่างเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือก ส่วนเลขานั้น ยusra กฤณะภูติ เป็นผู้ทำหน้าที่ และนาย วิเชียร เลียบทวี ได้รับคัดเลือกเป็น คณะกรรมการชุมชน การมีระบบองค์กรและการจัดการในครั้งนี้เป็นส่วนช่วยในการควบคุมคนในหมู่บ้าน เนื่องจากคนในหมู่บ้านมีความเคารพต่อกลุ่มบุคคลที่ได้รับคัดเลือก คนในหมู่บ้านจึงเชื่อฟังกลุ่มผู้นำเป็นอย่างดี

เมื่อชาวบ้านได้คัดเลือกกลุ่มผู้นำได้นั้น คนในหมู่บ้านที่รวมกลุ่มกันได้มีการจัดแบ่งกลุ่มคนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารให้กับกลุ่มผู้ชุมนุม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่ คนชราและเด็ก ๆ กลุ่มที่ทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ในบริเวณหมู่บ้านไม่ให้มีผู้อื่นบุกรุกเข้ามา กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มที่ทำหน้าที่ออกเรือประมงเพื่อนำเอาอาหารมาเลี้ยงผู้ชุมนุม เมื่อกลุ่มชาวบ้านมีการแบ่งหน้าที่ต่าง ๆ แล้ว ทำให้การทำเรือ ฯ ไม่สามารถที่เข้าไปในหมู่บ้านแหลมฉบังโดยการใช้อำลัษข่มขู่เหมือนในสมัยอดีต (เสน่ห์ ภูทอง, 2545)

การทำเรือ ฯ จึงได้ใช้พื้นที่บริเวณที่เวนคืนไปแล้วไม่มีผู้อยู่อาศัยสร้างเป็นท่าเทียบเรือแหลมฉบังไปก่อน ทำให้การทำเรือไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนในหมู่บ้าน การรวมกลุ่มของคนใน

หมู่บ้านได้มีการรวมกลุ่มอยู่เป็นระยะเวลานานประมาณ 3 เดือน เพื่อให้แน่ใจว่าการทำเรือไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับคนในหมู่บ้านอีก

ทางด้านผู้ว่าราชการจังหวัด นำโดยนายกกนก ยศสารวรรณ ได้ยื่นข้อเสนอต่าง ๆ ให้กับคนในชุมชนแหลมฉบัง และให้คนในชุมชนมาประชุมเพื่อหาหนทางแก้ไข ที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ พัทยา ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงไปประชุมกันที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ ตามความต้องการของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการประชุมครั้งนี้ มีนายอำเภอเข้ามาฟังการประชุมระหว่างชาวบ้านกับทางราชการ ส่วนทางประชาชนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ซึ่งมีนายจำนงค์ วงศ์สว่าง นายวิเชียร เลียบทวิชะลอม บุตรน้ำเพชร โดยมีชาวบ้านในหมู่บ้านมารอผลการประชุมเพื่อหาข้อสรุป ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบัง การประชุมครั้งนี้ได้ เมื่อกลุ่มตัวแทนชุมชนได้เข้าประชุมในห้องส่วนตัว โดยให้ผู้ติดตามก็คือคนในหมู่บ้านมารออยู่บริเวณห้องโถงใหญ่ของโรงแรม ในขณะที่ทำการประชุม กลุ่มแกนนำนั้น ทางภาครัฐได้มีการเกลี้ยกล่อมให้แกนนำยินยอมเซ็นตยกที่ดินให้กับการทำเรือ โดยมีข้อเสนอว่าจะให้เงินชดเชยแก่กลุ่มแกนนำมากกว่ากลุ่มชาวบ้าน แต่กลุ่มแกนนำไม่ยินยอม ในข้อเสนอดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มแกนนำต้องการที่จะออกจากห้องประชุม แต่ไม่สามารถออกจากห้องประชุมได้เพราะทางภาครัฐไม่ยินยอมให้ออกจากห้องประชุมจนกว่าจะเจรจาตกลงกันได้ (ชะลอม บุตรน้ำเพชร, 2545)

ทางด้านนอกห้องประชุมผู้ติดตามรอกกลุ่มแกนนำอยู่ประมาณ 2 ชั่วโมงแล้วยังไม่ออกจากห้องประชุม จึงพยายามจะเข้าไปในห้องประชุมที่กำลังประชุมระหว่างกลุ่มแกนนำกับภาครัฐ โดยใช้ความรุนแรง จนเจ้าหน้าที่ภายในห้องประชุมไม่สามารถต้านทาน กลุ่มคนที่ติดตามได้ กลุ่มแกนนำของคนในชุมชนจึงสามารถออกมาจากห้องประชุมได้ หลังจากนั้นกลุ่มแกนนำและกลุ่มผู้ติดตามได้เดินทางกลับหมู่บ้าน โดยรถเมล์ที่ได้ว่าจ้างให้เข้าไปรับที่หมู่บ้านแหลมฉบัง (ใจ นามสมมุติ, 2545)

เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นผลทำให้กลุ่มชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันอีกครั้งหนึ่ง การรวมกลุ่มในครั้งนี้ได้มีการขอความช่วยเหลือจากเทศบาลตำบลแหลมฉบัง แต่ทางเทศบาลตำบลแหลมฉบังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่เนื่องจากเทศบาลแหลมฉบังนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและต้องฟังคำสั่งบัญชาจากส่วนกลาง ทางเทศบาลแหลมฉบังจึงได้แค่สนับสนุนในเรื่องของการศึกษา และแก้ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือทางเทศบาลไม่มาคัดค้านการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้าน ตามความสามารถที่ทางเทศบาล สามารถทำได้ (วิเชียร เลียบทวิ, 2545)

ทางการเรือเรือเห็นว่าการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก ไม่สามารถที่จะเวนคืนที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างท่าเรือได้นั้น การทำเรือจึงได้ปล่อยให้ชาวบ้านอาศัยอยู่ไปก่อน เนื่องจากทางการทำเรือ ไม่ต้องการที่จะทำความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่การ

ท่าเรือก็ยังคงการพื้นที่ดังกล่าวไปสร้างท่าเรือให้เสร็จสมบูรณ์ ดังนั้นพื้นที่แหลมฉบังจึงยังเป็นกรรมสิทธิ์ของการท่าเรือ แต่คนในชุมชนสามารถอาศัยอยู่ได้ในพื้นที่ของการท่าเรือ

ประสิทธิผลของการจัดการปัญหาความขัดแย้งโดยชุมชน

การจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับชุมชน โดยชาวบ้านแหลมฉบังนั้น ถือว่ามีประสิทธิผล เนื่องมาจากชาวบ้านแหลมฉบังยังสามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่เวนคืนดังกล่าวได้ การอยู่อาศัยของชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าว ถึงแม้ว่าแท้ที่จริงในกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น ไม่ใช่ของชาวบ้านแต่เป็นของการท่าเรือ

ผลจากการจัดการความขัดแย้งปรากฏเป็นรูปธรรมคือทางการท่าเรือยินยอมให้ชาวบ้านในพื้นที่แหลมฉบังสามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่แหลมฉบังได้แต่ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทางการท่าเรือกำหนดให้ ต่อมาแนวคิดที่จะยุติความขัดแย้งระหว่างการทำเรือและชาวบ้านแหลมฉบัง คือการกันเขตที่เฉพาะและห้ามบุกรุกที่ของการท่าเรือ ซึ่งจะมีการตั้งศูนย์ให้ประชาชนอยู่รวมกันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยให้การทำเรือมาจัดระบบให้ โดยให้ชาวบ้านอยู่รวมกัน และมีร้านอาหาร หรือร้านขายของอยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน ดังภาพที่ 6

ร้านอาหาร , ร้านขายของฝาก	ร้านอาหาร, ร้านขายของฝาก	ร้านอาหาร, ร้านขายของฝาก
ร้านอาหาร , ร้านขายของฝาก	บริเวณที่พักอาศัยของคนในหมู่บ้าน	ร้านอาหาร, ร้านขายของฝาก
ร้านอาหาร , ร้านขายของฝาก	ร้านอาหาร, ร้านขายของฝาก	ร้านอาหาร, ร้านขายของฝาก

ภาพที่ 6 แสดงร้านอาหาร หรือร้านขายของที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน

ชาวบ้านในหมู่บ้านตอบสนองแนวทางนี้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากชาวบ้านสามารถขายของ และออกเรือประมงได้ ตามจริงแต่ทางการท่าเรือไม่ได้ริเริ่มแนวดังกล่าว แนวทางนี้เป็นแนวทางที่ทางชุมชนเสนอผ่านเทศบาลแหลมฉบัง และต่อมาทางเทศบาลแหลมฉบังเสนอให้กับการท่าเรือฯ อย่างไรก็ตามทางการท่าเรือฯ ก็ไม่ตอบรับแนวทางนี้ (บุญเลิศ น้อมศิลป์, 2545)

การที่ชุมชนแหลมฉบังสามารถดำรงอยู่ในที่เวณคั้นนั้นมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ 1. ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีพื้นฐานความเป็นเครือญาติและ 2. วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านที่มีความผูกพันกับทะเล

1. ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีพื้นฐานความเป็นเครือญาติ

คนในชุมชนแหลมฉบังมีความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมาก เนื่องมาจากพื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชนนั้นมาจากความเป็นเครือญาติ ระบบเครือญาตินั้นมาจากทางสายเลือดและทางสังคม ความผูกพันทางสายเลือดของคนในหมู่บ้านนั้นจะมีลักษณะพ่อแม่เดียวกัน เป็นพี่น้อง คลานตามกันมา และความผูกพันทางสังคมโดยการแต่งงาน คนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นได้แต่งงานกับคนในหมู่บ้านเดียวกัน เนื่องมาจากสังคมในหมู่บ้านนั้นมีการขยายครอบครัวโดยการปลูกบ้านในบริเวณพื้นที่เดียวกันเมื่อแต่งงานไปแล้วมีศักดิ์เป็นญาติพี่น้องกันตามการเรียกทางสังคม

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังนับมาตั้งแต่อดีตมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในสมัยอดีตคนในหมู่บ้านแหลมฉบังใช้ชีวิตทั้งทางด้านเกษตรกรรมและทางการประมง วิถีชีวิตทางด้านเกษตรกรรมคนในหมู่บ้านจึงต้องช่วยเหลือกัน เนื่องมาจากพื้นที่ในการทำเกษตรมีพื้นที่ที่กว้างขวางมากไม่สามารถให้คนในครอบครัวเดียวที่จะเพาะปลูกได้ทันตามกำหนด คนในหมู่บ้านจึงต้องมีการเกณฑ์แรงงานของคนในหมู่บ้านเพื่อที่จะมาช่วยเหลือในการเพาะปลูกข้าว เมื่อมีการปลูกข้าวแรงงานในหมู่บ้านก็จะมาช่วยกันปลูกข้าว ในการช่วยเหลือกันในครั้งนี้ก็จะใช้แรงงานของญาติพี่น้องเข้ามาช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดการร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีความเป็นญาติพี่น้องนั้นมีความผูกพันซึ่งกันและกัน

เมื่อทางการท่าเรือได้เวนคืนที่ดินกลุ่มคนในหมู่บ้านจึงได้มีความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกัน คนในหมู่บ้านจึงมีความเข้าใจกัน เมื่อมีความเดือดร้อนจึงได้มีคิดว่าจะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน จึงทำให้คนในหมู่บ้านรวมตัวกันด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งความเป็นญาติพี่น้องก็ยังทำให้คนในหมู่บ้านมีความรู้สึกว่าจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหา เพื่อไม่ให้ปัญหาต่าง ๆ ตกกับลูกหลาน ของตนเอง

คนในชุมชนมีระบบเครือญาติที่เข้มแข็ง คนในหมู่บ้านมิได้มองว่าเป็นปัญหาการเวนคืนที่ดินนั้นเป็นปัญหาของตน แต่เป็นปัญหาของคนในหมู่บ้านทั้งหมด คนในชุมชนทั้งหมดจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา บริเวณพื้นที่ที่ทางการท่าเรือได้เวนคืนนั้นเป็นที่อยู่อาศัย การสร้างบ้านเรือนของคนในหมู่บ้านจะสร้างบ้านเรือนของปู่ย่า ตายาย พี่ ป้า น้าอา ให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ถ้าคนในหมู่บ้าน

อพยพออกจากพื้นที่แล้ว พี่ป่า น้ำอา นูย่า ตายายจะต้องกระจัดกระจายแยกย้ายกันคนละทิศละทาง ทำให้คนในหมู่บ้านไม่ยากที่จะอพยพออกจากพื้นที่ (จำนงค์ วงศ์สว่าง, 2545)

2. วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านที่มีความผูกพันกับทะเล

คนในหมู่บ้านเมื่อถูกทางราชการเวนคืนที่ดินในบริเวณพื้นที่เกษตรแล้วนั้น คนในหมู่บ้านจึงหันมาอาศัยอาชีพประมงมาเป็นอาชีพหลักแทนอาชีพเกษตรกร วิถีชีวิตทางด้านการประมงของคนในหมู่บ้านในสมัยอดีตเป็นอาชีพเสริม แต่เมื่อทางรัฐเข้ามาเวนคืนที่ดินคนในหมู่บ้านจึงต้องหันมาใช้อาชีพประมงเป็นอาชีพทดแทนอาชีพเกษตร

การดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับเรือประมง เนื่องจากอาชีพหลักของคนในหมู่บ้านเป็นอาชีพประมง จึงทำให้คนในหมู่บ้านผูกพันกับทะเล การออกเรือในแต่ละครั้งของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังในสมัยอดีตจะใช้แรงงานในครัวเรือนของตนหรือญาติพี่น้อง มาช่วยกันออกเรือเพื่อหาปลา

การออกหาปลาในสมัยก่อนนั้นจะใช้เรือสำเภา หรือการใช้เบ็ดตกปลาเมื่อได้ปลามาแล้วก็จะนำปลามาทำเป็นกับข้าวและเมื่อเหลือก็จะนำเอาอาหารทะเลที่จับได้มาจากทะเลมาตากแห้ง เมื่อนำอาหารมาตากแห้งแล้วนั้นก็จะนำอาหารแห้งเหล่านั้นมารับประทานในครั้งต่อไป

ในการออกหาปลาในปัจจุบันจะใช้เรือที่มีราคาหลายแสนบาท เพื่อให้หาปลาได้สะดวกและมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด การออกเรือจะออกเรือตอนเย็นและกลับมาในช่วงเช้า เมื่อได้ปลามาแล้วจะนำปลาที่ได้มาขึ้นที่สะพานปลา ปลาที่ได้มานั้นจะนำมาขายให้กับพ่อค้าคนกลางเพื่อนำปลาไปส่งขายให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงและนำปลามาขายให้กับร้านอาหารในหมู่บ้าน (โสม วัฒนะวิเชียร, 2545)

ผลกระทบความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับประชาชน

เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับคนในหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2521 นั้นทางชาวบ้านในชุมชนแหลมฉบังได้รวมตัวกันเพื่อต่อต้านการเวนคืนของการทำเรือ ในพื้นฐานของความเป็นพี่น้องกัน และระบบเศรษฐกิจ ในการรวมตัวของคนในชุมชนนั้นจะมีการฟื้นฟูเรื่องของจิตสำนึกของญาติพี่น้องของคนในหมู่บ้านที่ต้องการอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ต่อต้าน การเวนคืนที่ดินของการทำเรือตั้งแต่ปี 2521-2545 รวมระยะเวลา 23 ปี ที่ชาวบ้านได้ใช้อุดมการณ์ในความเป็นญาติพี่น้องกันเพื่อให้อยู่ในที่ดินแห่งนี้และทำอาชีพประมงไปตามวิถีชีวิตของชาวประมง

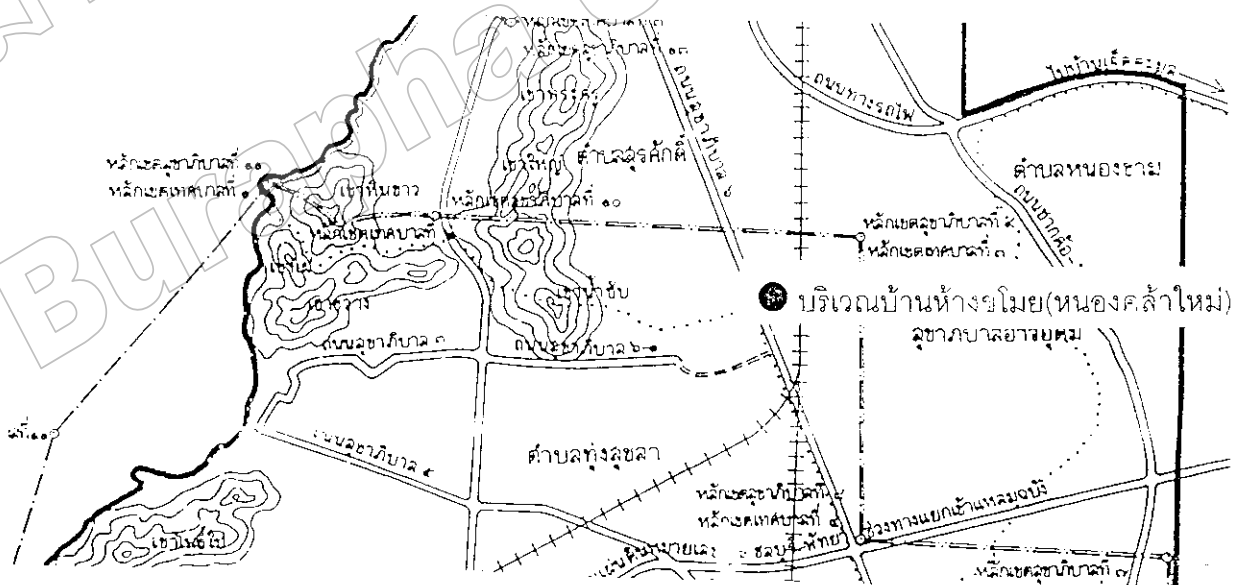
ผลกระทบของความขัดแย้งเรือระหว่างทางการทำเรือและชาวบ้านแหลมฉบังเป็นเวลา 23 ปี สามารถสรุปได้เป็น 3 ด้านคือ

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่ใหม่ซึ่งอพยพคนที่ยอมออกจากหมู่บ้านแหลมฉบังไป ทางการทำเรือได้มีการโยกย้ายไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ที่ทางทำเรือที่ได้จัดไว้ให้กับคนในหมู่บ้านมี 2 แห่ง คือ บ้านห้างโสมยและบริเวณปากคลองบางละมุง

บริเวณบ้านห้างโสมยนั้นเป็นพื้นที่ที่ไม่ติดต่อกับทะเลและไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากพื้นที่นั้นแต่เดิมเป็นป่า และนำมาสร้างที่อยู่อาศัยให้กับคนในชุมชนซึ่งป่าดังกล่าวนั้นเป็นแหล่งมั่วสุมของกลุ่มคนเร่ร่อนไม่มีที่อยู่อาศัยที่เข้ามาอาศัยสร้างที่พักให้กับตนเอง เมื่อทางทำเรือได้สร้างบ้านเรือนให้กับคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง กลุ่มคนเร่ร่อนจึงได้ย้ายที่อยู่อาศัยไปอยู่ละแวกใกล้เคียงกับชุมชนที่สร้างขึ้นมาใหม่ กลุ่มคนเร่ร่อนเมื่อเห็นมีชุมชนใหม่เกิดขึ้น กลุ่มคนเร่ร่อนซึ่งไม่มีอาชีพ ก็เข้าไปในหมู่บ้านเพื่อลักเล็กขโมยน้อยข้าวของของคนในชุมชน

อีกทั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการบริเวณบ้านห้างโสมยนั้นไม่สะดวกสบายเหมือนในชุมชนแหลมฉบัง เนื่องมาจากการเดินทางออกจากบ้านห้างโสมยนั้นไม่มีรถประจำทางออกมาจากหมู่บ้าน ชาวบ้านจะต้องนำรถออกมาเอง ซึ่งต่างจากหมู่บ้านแหลมฉบังจะมีรถประจำทางทุกๆ ครึ่งชั่วโมงเพื่อออกจากหมู่บ้าน รวมทั้งบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นจะมีรถบริการจากเอสโซ่ มาบริการสาธารณสุขให้กับคนในหมู่บ้านแหลมฉบังถึงที่หมู่บ้าน แต่บริเวณบ้านห้างโสมยนั้น ไม่มีสวัสดิการใด ๆ มีเพียงน้ำประปาและไฟฟ้าเท่านั้น จึงทำให้คนในหมู่บ้านไม่ต้องการที่จะอาศัยอยู่บริเวณบ้านห้างโสมย (ชะลอม บุตรน้ำเพชร, 2545) ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 พื้นที่บริเวณบ้านห้างโสมย(ชุมชนหนองคล้าใหม่)

บริเวณบ้านห้างขโมยจะอยู่ในเขตบริเวณตำบลทุ่งศุขลา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี มีพื้นที่ติดกับบริเวณชุมชนหนองคล้า บริเวณบ้านห้างขโมยนั้นจะเป็นพื้นที่เนินและมีขโมยทุกมุม เมื่อทางการทำเรือได้โยกย้ายคนในชุมชนแหลมฉบังไปอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จึงได้มีการตั้งชุมชนใหม่จึงเรียกว่าชุมชนหนองคล้าใหม่ และอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลแหลมฉบัง

ภาพที่ 8 ภาพการแสดงการจัดสรรที่ดินของการทำเรือบริเวณบ้านห้างขโมย (หนองคล้าใหม่)

พื้นที่บริเวณบ้านห้างขโมย(หนองคล้าใหม่) ได้จัดให้แก่คนในชุมชนแหลมฉบังที่เป็นจำนวน 144 ไร่ 3 งาน 14 ตารางวา จัดที่ดินแปลงละ 100 ตารางวาต่อ 1 ครอบครัว จำนวน 239 แปลง

ส่วนในบริเวณพื้นที่ปากคลองบางละมุงมีเนื้อที่ 17 ไร่ บางส่วนเป็นสวนขี้เหล็ก นั้นเป็นพื้นที่ที่ติดกับทะเลแต่บริเวณพื้นที่ปากคลองบางละมุงนั้นไม่สามารถทำการประมงขนาดเล็กซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน กล่าวคือบริเวณปากคลองบางละมุงมีหาดหินอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่เหมาะสมกับการประมงขนาดเล็ก บริเวณที่ทำการจอดเรือไม่สามารถจอดได้จะต้องไปจอดไกลจากบ้านเรือนมาก อีกทั้งทางการทำเรือก็ไม่ได้สร้างสะพานปลาให้กับคนในหมู่บ้านที่อพยพโยกย้ายไป

จึงทำให้ผู้ที่อพยพไปอาศัยอยู่ในบริเวณปากคลองบางละมุงไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพเดิมซึ่งเป็นอาชีพประมงขนาดเล็กได้ บริเวณปากคลองบางละมุงนั้นเมื่อเวลาเกิดพายุขึ้น ก็สร้างความเสียหายให้กับเรือประมงที่จอดอยู่ในทะเลเนื่องจากไม่มีภูเขามาบังไว้เหมือนที่แหลมฉบัง

ดังนั้นพื้นที่ทั้ง 2 แห่งที่ทางการทำเรือได้จัดให้กับชาวบ้านแหลมฉบังจึงไม่มีชาวบ้านเข้าไปอยู่อาศัยมากนัก โดยส่วนใหญ่ผู้ที่อพยพไปแล้วนั้นจะเปลี่ยนอาชีพเดิมจากการทำประมงมาเป็นอาชีพค้าขายหรือรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ทดแทนอาชีพเดิม (ยุรา กฤษณะภูติ, 2545)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการอพยพไปอยู่ที่ใหม่แสดงออกมาจากสัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าย้ายออกไปที่บ้านห่างขโมยแล้วทำไปจะอะไรกิน ไม่ได้ออกเรือแล้วก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไรแล้ว อาชีพประมงทำมาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย ทำอย่างอื่นก็ไม่มี” (โสม วัฒนวิเชียร, 2545)

“ถ้าย้ายไปอยู่ที่นั่น แล้วเรือประมงจะเอาไปไว้ไหน เรือลำหนึ่งราคาตั้งเป็นแสน ๆ ถ้าไม่ทำประมงแล้วจะทำอาชีพอะไร” (ยุรา กฤษณะภูติ, 2545)

“ที่ที่ทางการทำเรือจัดให้ไม่รู้ว่าจะไปทำอาชีพอะไร ทำเป็นอย่างเดียวก็ทำประมง มีความผูกพันกับทะเลตื่นเช้ามาก็ตากปลา เย็น ๆ ก็ออกเรือไปหาปลา ถ้าไปอยู่ในที่ที่การทำเรือจัดให้ ก็ทำประมงไม่ได้ แล้วจะเอาอะไรกิน ไม่มีการออกเรือก็ไม่มีเงิน เดือดร้อนไปหมด อยากอยู่ที่เดิมเพราะหาปลาได้ง่าย เดียวก็มีคนมาซื้อปลาถึงที่ ไม่เดือดร้อนอะไร” (จำนงค์ วงศ์สว่าง, 2545)

“ถ้าไม่ทำประมงก็รู้อยู่จะทำอะไร เรามันไม่มีความรู้ทำเป็นก็แต่หาปลาเท่านั้น คนไม่มีความรู้ไปที่ไหนก็ทำอะไรไม่เป็น ถ้าไม่ออกเรือก็ไม่มีกิน” (ไผ่ วัฒนวิเชียร, 2545)

ภาพที่ 9 พื้นที่บริเวณปากคลองบางละมุง

พื้นที่บริเวณปากคลองบางละมุงนั้นอยู่ในเขตตำบลบางละมุง บริเวณดังกล่าวจะอยู่เหนือกับคลองบางละมุง

รูปภาพที่ 10 ภาพการจัดสรรที่ดินของการท่าเรือบริเวณปากคลองบางละมุง

พื้นที่บริเวณปากคลองบางละมุง อยู่ในอำเภอบางละมุง มีจำนวน 17 ไร่ จัดที่ดินแบ่งแปลงละ 60 ตารางวา ต่อ 1 ครอบครั้ว จำนวน 49 แปลง

2. ผลกระทบทางด้านการปกครอง

จากความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรังระหว่างการทำเรือและชาวบ้านแหลมฉบังได้ทำให้เทศบาลแหลมฉบังมีบทบาทสูงขึ้น เนื่องจากบุคคลิกภาพของนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นการจัดการปัญหาความขัดแย้งรวมถึงเคยเป็นกำนันในแถบพื้นที่ตำบลแหลมฉบังมาก่อน ทำให้นายกเทศมนตรีเข้าใจปัญหาชาวบ้านในชุมชนแหลมฉบังเป็นอย่างดี ระบบการปกครองของคนในหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการชุมชนและประธานชุมชน เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองคนในชุมชนแหลมฉบัง และมีเทศบาลแหลมฉบังเป็นผู้ควบคุมประธานชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือประธานชุมชนนั้นทำหน้าที่รับฟังข้อมูลข่าวสารจากทางเทศบาลแหลมฉบังในเรื่องของการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เช่น การแจกทุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียน หรือการประชุมคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านแหลมฉบังกับเทศบาลแหลมฉบังทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง

โดยในการประชุมดังกล่าวจะมีนายกเทศมนตรี นาย บุญเลิศ น้อมศิลป์ เป็นประธานในการประชุม เนื้อหาในการประชุมจะมีลักษณะในการบอกกล่าวข่าวสารของทางราชการหรือส่วนกลางให้กับชาวบ้านแหลมฉบังได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังตามทันความเจริญในโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลให้กับประชาชน เช่นโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค หรือโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ จึงทำให้เทศบาลแหลมฉบังเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนมากกว่าประธานชุมชน เพราะประธานชุมชนไม่ค่อยมีเวลาที่จะให้ข้อมูลแก่คนในหมู่บ้าน เนื่องจากประธานชุมชนนั้นมีธุรกิจทางด้านร้านอาหารและการทำเรือประมงมากมาย จึงไม่มีเวลาให้กับคนในชุมชน

นายกเทศมนตรีเทศบาลแหลมฉบังได้เสนอแนวคิดให้กับทางการทำเรือว่า ทางการทำเรือควรจะให้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าราคาประเมิน กล่าวคือ ถ้าชาวบ้านในพื้นที่แหลมฉบังออกจากพื้นที่ ทางการทำเรือฯ จะให้ค่าตอบแทนที่สูงให้ตอบสนองกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และให้เป็นธรรมมากที่สุด โดยที่ทางการทำเรือจะให้ราคาประเมินไร่ละ 20,000 บาทต่อไร่ แต่ในราคา ณ ปัจจุบันสามารถขายได้ไร่ละ 800,000 บาท และทางการทำเรือจะให้ค่าเวนคืนมากขึ้นถึง 1 ล้านบาท แต่ทางราชการไม่สามารถหาเงินมาจ่ายให้กับทางประชาชนได้ ทางราชการไม่สามารถที่จะหาเงินมาจ่ายให้กับทางประชาชนได้ แต่สามารถหาได้จากคนที่ผู้ประกอบการน้ำมันต่าง ๆ เช่น บริษัทไทยออยล์และบริษัทเอสโซ่ เนื่องจากผู้ประกอบการต้องขอเดินสายไฟจากทางภาครัฐเพื่อประกอบกิจการ นำเงินค่าปวญการต่าง ๆ มาให้แก่ชาวบ้านเพื่อเป็นค่าเวนคืนได้ ในการเวนคืนแนวทางนี้จึงเป็นการให้เงินที่เพียงพอกับประชาชนในการที่จะปลูกบ้านและมีเงินเก็บพอสมควร ซึ่งเป็นการรักษาสถาบันระโยชน์ให้กับประชาชน (บุญเลิศ น้อมศิลป์, 2545)

ดังนั้นระบบการปกครองของคนในชุมชนแหลมฉบังจะต้องให้เทศบาลแหลมฉบังเป็นผู้กำหนดเป้าหมายต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านจะชื่นชมนายกบุญ เลิศน้อมศิลป์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ช่วยเหลือคนในหมู่บ้านเมื่อชาวบ้านเดือดร้อน เช่นเมื่อทางการทำเรือได้ลงมาที่พื้นที่และสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ทางชาวบ้านก็นำเรื่องราวดังกล่าวบอกกล่าวให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และท่านนายกเทศมนตรีฯ ก็กล่าวว่าถ้าทางการทำเรือมาเมื่อไหร่ให้บอกกล่าวจะไปคุยกับการทำเรือให้ จึงทำให้คนในชุมชนแหลมฉบังเคารพนับถือท่านนายก ฯ เป็นอย่างมาก

3. ผลกระทบทางด้านกายภาพ

จากความขัดแย้งที่ไม่สามารถเวนคืนที่ให้ชาวบ้านอพยพออกไปได้ มีผลให้เกิดผลกระทบแทรกซ้อนของผู้อพยพเข้ามาใหม่ในพื้นที่แหลมฉบังคือในปัจจุบันพื้นที่ในบริเวณชุมชนแหลมฉบังจะมีผู้อยู่อาศัย 2 กลุ่มคือ

3.1 กลุ่มเป็นผู้อาศัยแต่เดิม ก็คือกลุ่มชาวบ้านที่เกิดและโตในพื้นที่ดังกล่าว มีพ่อแม่อยู่ในพื้นที่แหลมฉบัง เป็นคนที่อาศัยมาแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว

3.2 กลุ่มผู้ที่เพิ่งมาอาศัยและอพยพมาจากที่อื่น มีการปลูกอาศัยบ้านเรือนโดยการจับจองใครมาก่อนได้ก่อน มีการปลูกสิ่งก่อสร้างนั้นมีลักษณะคล้ายแหล่งเสื่อมโทรม

ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ ผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ได้อ้างว่าเป็นพื้นที่ของตนเองมาอยู่เดิมและไม่ยอมย้ายออก ทางการทำเรือจะต้องรับผิดชอบถ้าทำการรื้อถอน หางคนในหมู่บ้านที่อยู่แต่เดิมนั้นต้องการให้ทางการทำเรืออพยพให้คนที่เพิ่งอาศัยใหม่ออก เนื่องจากผู้คนเหล่านี้จะนำปัญหาต่าง ๆ เข้ามาในชุมชน คือปัญหาทะเลติด

การจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐ คือการทำเรือ ฯ และประชาชน คือ คนในชุมชนแหลมฉบังทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบ คือ มีผลจากระบบเศรษฐกิจและระบบการปกครอง ซึ่งก็มีผลจากระบบเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน และมีผลทางกายภาพอย่างมาก กล่าวคือ ชาวบ้านในหมู่บ้านสามารถอาศัยและดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่แหลมฉบังได้ ถึงแม้ว่าตามกฎหมายแล้วพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นของทางการทำเรือ ฯ ชาวบ้านในหมู่บ้านก็ยินยอมที่จะไม่มีอำนาจในที่ดินของตน เพียงแต่สามารถที่จะอยู่อาศัยเพื่อดำรงชีพเท่านั้น